Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

Газета 1918 йил 21 июндан чиқа бошлаган

№ 243 (20. 211) • 1988 йил 22 октябрь • шанба Баҳоси 3 тийин.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросида

КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси 20 октябрь куни бўлиб ўтган мажлисида СССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1989 йилга мўлжалланган Давлат плани ҳамда Давлат бюджети лойиҳаларини кўриб чиқиб маъқуллади, бу лойиҳаларни ҳукумат Сиёсий бюронинг 6 октябрда бўлиб ўтган мажлисидаги муҳокама чоғида, шунингдек, СССР Олий Совети палаталари доимий комиссияларида план ва бюджетни таҳлил этиши вақтида айтилган мулоҳаза ва таклифларни эътиборга олиб тўлдириб чиққан.

КПСС Марказий Комитетининг Улуғ Октябрь социалистик революцияси 71 йиллигига бағишланган чақириқлари тасдиқланди. Чақириқ тексти матбуотда эълон қилинади.

Марказий Комитетнинг Сиёсий бюроси СССР Министрлар Советида «СССРдаги ихтирочилик фаолияти тўғрисида»ги СССР Қонуни лойиҳасини тайёрлаш ҳақидаги масалани кўриб чиқди. Айни вақтда ихтирочилик соҳасида ҳозир амал қилиб турган қонунлар ихтирочиларнинг ижодий имкониятларини кучайтиришдан ва улар яратган ишланмаларни рўёбга чиқаришдан корхоналарнинг ва меҳнат коллективларининг иқтисодий манфаатдорлигини таъминламаётганлиги уқтириб ўтилди. Бу эса фан ва техниканинг энг янги ютуқларидан халқ хўжалигида кенг миқёсда фойдала-

(Давоми учинчи бетда).

СССР Олий Совети Президиумининг қарори

СССР Конституцияси (Асосий Қонуни)га ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисидаги СССР Қонуни ҳамда СССР халқ депутатларини сайлаш ҳақидаги СССР Қонунининг лойиҳалари тўғрисида

СССР Олий Совети Президиуми **қарор қилади:**

1. СССР Конституцияси (Асосий қонуни)га ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисидаги СССР Қонуни ҳамда СССР халқ депутатларини сайлаш ҳақидаги СССР Қонунининг КПСС Марказий Комитети томонидан СССР Олий Советига тақдим этилган лойиҳалари умумхалқ муҳокамасига қўйилсин. СССР Конституцияси (Асосий қонуни)га ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисидаги СССР Қонунининг лойиҳаси марказий, республика, ўлка, область газеталарида 1988 йил 22 октябрь куни ва СССР халқ депутатларини сайлаш тўғрисидаги СССР Қонунининг лойиҳаси 23 октябрь куни эълон қилинсин.

2. СССР Олий Советининг Иттифоқ Совети ва Миллатлар Совети Қонун лойиҳаларини тайёрлаш комиссияларига мазкур лойиҳаларнинг умумхалқ муҳокамаси чоғида тушган таклиф ва мулоҳазаларни кўриб чиқиб, тегишли таклифларни киритиш топширилсин.

3. Иттифоқдош республикалар Олий Советларининг Президиумлари республикаларда қонунларнинг лойиҳалари юзасидан халқ депутатлари, гражданлар, меҳнат коллективлари, жамоат ташкилотлари томонидан киритилган, шунингдек, оммавий ахборот воситалари томонидан тақдим этилган таклиф ва мулоҳазаларни умумлаштиришни ташкил этсинлар.

4. Марказий матбуот органлари, телевидение ва радио Қонун лойиҳалари юзасидан ўзларига тушган таклиф ва мулоҳазаларни умумлаштирсинлар.

5. СССР Конституцияси (Асосий қонуни)га ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисидаги СССР Қонуни ҳамда СССР халқ депутатларини сайлаш тўғрисидаги СССР Қонуни лойиҳаларига оид таклиф ва мулоҳазаларни умумлаштириш материаллари СССР Олий Совети Президиумига 1988 йил 25 ноябрга қадар беш кунда бир марта тақдим этилади.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси
М. ГОРБАЧЕВ.

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.

Москва, Кремль
1988 йил 21 октябрь.

ЛОЙИҲА

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг

ҚОНУНИ

СССР Конституцияси (Асосий Қонуни)га ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисида

Социалистик демократияни, халқнинг ўзини-ўзи бошқаришини ривожлантириш, сайлов системасини, халқ депутатлари Советлари ҳамда суд органлари структураси ва фаолиятини такомиллаштириш мақсадида Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Олий Совети **қарор қилади:**

1. СССР Конституциясига қуйидаги ўзгартишлар ва қўшимчалар киритилсин:

1. 12-боб қуйидаги таҳрирда баён қилинсин:

«12-БОБ

Халқ депутатлари Советлари системаси ва фаолиятининг принциплари

89-модда. Халқ депутатлари Советлари СССР халқ депутатлари съезди ва Олий Совети, иттифоқдош ва автоном республикалар халқ депутатлари съездлари ва Олий Советлари, халқ депутатлари маҳаллий Советлари — ўлка, область, автоном область, автоном округ, район, шаҳар, шаҳарлардаги район, посёлка ва қишлоқ Советлари — давлат ҳокимияти ваколатли органларининг ягона системасини ташкил этади.

90-модда. Халқ депутатлари Советларининг ваколат муддати — беш йил.

Халқ депутатлари Советларига сайлов тегишли давлат ҳокимияти органлари ваколат муддати тугашидан камида тўрт ой илгари тайинланади.

91-модда. Умумиттифоқ республика ва маҳаллий аҳамиятга молик энг муҳим масалалар халқ депутатлари съездларининг мажлисларида, Олий Советлар ва маҳаллий Советларнинг сессияларида ҳал қилинади.

Халқ депутатларининг съездлари Олий Советларни ва Олий Советларнинг Раисларини сайлайди, маҳаллий Советлар Советларнинг раисларини сайлайди. Олий Советлар ва халқ депутатлари маҳаллий Советлари (посёлка ва қишлоқ Советларидан ташқари) ўз Президиумларини тузадилар.

Халқ депутатлари Советлари доимий комиссияларни ташкил этадилар, ижро қилувчи ва бошқарувчи органларни, шунингдек, ўзларига ҳисоб берадиган бошқа органларни тузадилар.

Халқ депутатлари Советлари сайлайдиган ёки тайинлайдиган мансабдор шахслар ўз лавозимларини сурункасига икки муддатдан ортиқ эгаллай олмайдилар.

92-модда. Халқ депутатлари Советлари давлат контролини корхоналар, муассасалар, давлат, кооператив ташкилотлари ва бошқа ташкилотлардаги меҳнаткашларнинг жамоат контроли билан уйғунлаштирувчи халқ контроли органларини тузадилар.

Халқ контроли органлари Қонун талабларининг, давлат программалари ва топшириқларининг бажарилишини контрол қиладилар; давлат интизомини бузишга, маҳаллийчиликка, ишга маҳкамачилик назари билан ёндашиш кўринишларига, хўжасизлик ва исрофгарчиликка, сансалорлик ва бюрократизмга қарши курашадилар; бошқа контрол органларининг ишини мувофиқлаштириб турадилар; давлат аппарати структураси ва ишини такомиллаштиришга кўмаклашадилар.

93-модда. Халқ депутатлари Советлари давлат, хўжалик ва социал-маданий қурилишнинг ҳамма соҳаларига бевосита ёки ўзлари тузган органлар орқали раҳбарлик қиладилар, қарорлар қабул қиладилар, уларнинг ижросини таъминлайдилар, қарорларнинг амалга оширилишини контрол қиладилар.

94-модда. Халқ депутатлар Советларининг фаолияти масалаларни коллектив бўлиб, эркин, амалий муҳокама қилиш ва ҳал этиш, ошкоралик, ижро қилувчи ва бошқарувчи органларнинг, Советлар тузадиган бошқа органларнинг Советларга ва аҳолига мунтазам ҳисоб бериб туриши, уларнинг ишига гражданларни кенг кўламда қатнаштириш асосида қурилади.

Халқ депутатлари Советлари ва улар тузадиган органлар жамоатчилик фикрини ҳисобга оладилар, умумдавлат ва маҳаллий аҳамиятга молик энг муҳим масалаларни гражданларнинг муҳокамасига қўядилар, ўз ишлари ва қабул қилинган қарорлар ҳақида гражданларни мунтазам хабардор қилиб турадилар».

2. 13-боб қуйидаги таҳрирда баён қилинсин:

«13-БОБ

Сайлов системаси

95-модда. Халқ депутатларини сайлаш бир мандатли ва кўп мандатли сайлов округларида умумий, тенг ва тўппа-тўғри сайлов ҳуқуқи асосида, яширин овоз бериш йўли билан ўтказилади. Бундан ташқари, СССР Конституциясида, иттифоқдош ва автоном республикаларнинг Конституцияларида белгилаб қўйилган нормаларга мувофиқ СССР халқ депутатларининг, иттифоқдош ва автоном республикалар халқ депутатларининг учдан бир қисми жамоат ташкилотларидан — Совет Иттифоқи Коммунистик партияси, касаба союзлари, кооператив ташкилотлар, Бутуниттифоқ Ленинчи Коммунистик Ёшлар Союзи, хотин-қизлар, уруш ва меҳнат ветеранлари, илмий ходимларнинг бирлашмалари, ижодий союзлар ҳамда Қонунда белгилаб қўйилган тартибда тузилган ва Умумиттифоқ ёки республика органларига эга бўлган бошқа жамоат ташкилотлари ва СССР гражданларининг бирлашмаларидан сайланади. Жамоат ташкилотларидан халқ депутатларини сайлаш уларнинг съездларида, конференцияларида ёки уларнинг Умумиттифоқ ёхуд республика органлари пленумларида ўтказилади.

96-модда. Сайлов округларидан халқ депутатларини сайлаш умумийдир: СССРнинг 18 ёшга тўлган гражданлари сайлаш ҳуқуқига эгадирлар. Жамоат ташкилотлари съездларининг, конференцияларининг барча делегатлари ёхуд уларнинг Умумиттифоқ ёки республика органлари пленумлари қатнашчилари жамоат ташкилотларидан депутатлар сайлаш ҳуқуқига эгадирлар.

18 ёшга тўлган СССР граждани халқ депутатлигига, 21 ёшга тўлган СССР граждани эса СССР халқ депутатлигига сайланиши мумкин.

СССР граждани бир вақтнинг ўзида халқ депутатларининг иккитадан ортиқ Советига депутат бўлиши мумкин эмас.

СССР Министрлар Совети, иттифоқдош ва автоном республикаларнинг Министрлар Советлари, халқ депутатлари маҳаллий Советларининг ижроия комитетлари составига кирувчи кишилар, ана шу органларнинг Раислари, шунингдек, идораларнинг раҳбарлари, маҳаллий Советлар ижроия комитетлари бўлимлари ва бошқармаларининг раҳбарларидан ташқари, ўзлари ҳисоб берадиган Советларнинг депутатлари бўла олмайдилар. Судьялар, прокурорлар ва давлат арбитрлари ўз вазифаларини амалга оширадиган территорияда Советларнинг депутатлари бўла олмайдилар.

Суд томонидан руҳий жиҳатдан ожиз деб топилган руҳий касалликка чалинган беморлар, озодликдан маҳрум қилиш жойларида сақланаётган шахслар, шунингдек, суд қарори билан мажбурий даволаш жойларига юборилган шахслар сайловда қатнашмайдилар.

97-модда. Сайлов округларидан халқ депутатларини сайлаш тенгдир: ҳар бир сайлов округидаги сайловчи бир овозга эгадир; сайловчилар сайловда тенг асосда иштирок этадилар.

Жамоат ташкилотларидан халқ депутатларини сайлаш чоғида шу жамоат ташкилоти съезди, конференциясининг ҳар бир делегати ёки пленумнинг ҳар бир қатнашчиси бир овозга эга бўлади ва уларнинг ҳаммаси сайловда тенг асосда иштирок этади.

98-модда. Сайлов округларидан халқ депутатлари тўғридан-тўғри сайланади: гражданлар халқ депутатларини бевосита сайлайдилар.

Жамоат ташкилотларидан халқ депутатлари шу жамоат ташкилотларининг съездлари, конференциялари делегатлари ёки уларнинг Умумиттифоқ ёхуд республика органлари пленумлари қатнашчилари томонидан бевосита сайланадилар.

99-модда. Халқ депутатлари сайловида овоз бериш яширindir: сайловчиларнинг ўз истакларини билдиришини контрол қилишга йўл қўйилмайди.

100-модда. Халқ депутатлигига сайлов округларидан номзодлар кўрсатиш ҳуқуқи меҳнат коллективларига, жамоат ташкилотларига, истиқомат жойларида сайловчилар йиғилишларига ва ҳарбий қисмларда ҳарбий хизматчилар йиғилишларига, жамоат ташкилотларидан халқ депутатлигига номзодлар кўрсатиш ҳуқуқи эса шу жамоат ташкилотларининг Умумиттифоқ ёки республика органларига берилади, бу органлар қуйи коллективларнинг ва ана шу ташкилотлар аъзоларининг фикрини ҳисобга оладилар.

Халқ депутатларига сайлов ўтказиш чоғида депутатликка номзодлар сони чекланмайди; сайловолди йиғилишининг ҳар бир қатнашчиси муҳокама қилиш учун ҳар қандай номзодни, шу жумладан, ўз номзодини таклиф қилиши мумкин.

Сайлов бюллетенига одатда мавжуд мандатдан кўпроқ миқдорда номзодлар киритилади.

Сайлов округларидан халқ депутатлари сайлови чоғида округдан депутатликка кўрсатилган номзодларни муҳокама қилиш ва тегишли сайлов комиссиясида рўйхатга олиш учун номзодларни тақдим этиш тўғрисида қарор қабул қилиш учун округ сайловолди йиғилишлари ўтказилиши мумкин.

Халқ депутатлари сайловини ўтказиш билан боғлиқ харажатлар давлат ҳисобидан бўлади.

101-модда. Сайловга тайёргарлик очиқ ва ошкора амалга оширилади.

Сайлов ўтказишни меҳнат коллективларининг, жамоат ташкилотларининг вакилларидан, истиқомат жойидаги сайловчилар ва ҳарбий қисмлардаги ҳарбий хизматчилар йиғилишларининг вакилларидан тузиладиган сайлов комиссиялари таъминлайдилар.

СССР гражданларига, меҳнат коллективларига ва жамоат ташкилотларига депутатликка номзодларнинг сиёсий, ишчанлик ва шахсий хусусиятларини эркин ва ҳар томонлама муҳокама қилиш имконияти, шунингдек, йиғилишларда, матбуотда, телевидение, радио орқали номзодни ёқлаб ёки унга қарши агитация ўтказиш ҳуқуқи гарантияланади.

Халқ депутатлари сайловини ўтказиш тартиби ССР Иттифоқи, иттифоқдош ва автоном республикаларнинг Қонунлари билан белгиланади.

102-модда. Сайловчилар ва жамоат ташкилотлари ўз депутатларига наказлар берадилар.

Халқ депутатларининг тегишли Советлари наказларни кўриб чиқадилар, иқтисодий ва социал ривожланиш планларини ишлаб чиқиш ҳамда бюджетни тузишда уларни ҳисобга оладилар, наказларнинг бажарилишини ташкил этадилар ва наказлар қандай бажарилаётганидан гражданларни хабардор қилиб турадилар».

3. 15-боб қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«15-БОБ

СССР халқ депутатларининг съезди ва СССР Олий Совети

108-модда. СССР давлат ҳокимиятининг олий органи СССР халқ депутатлари съездидир.

СССР халқ депутатлари съезди ССР Иттифоқи ихтиёрига берилган ҳамма масалаларни кўриб чиқиш учун қабул этишга ва ҳал қилишга ҳақлидир.

Қуйидагилар фақат СССР халқ депутатлари съездининг ихтиёрига берилади:

1) СССР Конституциясини қабул қилиш, унга ўзгартишлар киритиш;

2) СССРнинг состави масалалари юзасидан қарорлар қабул қилиш; иттифоқдош республикалар составида янги автоном республикалар ва автоном областлар тузилганлигини тасдиқлаш;

3) СССР давлат чегарасини белгилаш; иттифоқдош республикалар ўртасидаги чегаралар ўзгарганлигини тасдиқлаш;

4) СССР ички ва ташқи сиёсатининг асосий йўналишларини белгилаш;

5) СССРни иқтисодий ва социал ривожлантириш истиқбол давлат планларини ҳамда энг муҳим умумиттифоқ программаларини тасдиқлаш;

6) СССР Олий Советини сайлаш;

7) СССР Олий Советининг Раисини сайлаш;

8) СССР Олий Совети Раисининг биринчи ўринбосарини сайлаш;

9) СССР Министрлар Советининг Раисини тасдиқлаш;

10) СССР Халқ контроли комитетининг раисини, СССР Олий судининг раисини, СССР бош прокурорини, СССРнинг бош давлат арбитрини тасдиқлаш;

11) СССР Конституцион назорат комитетини сайлаш;

12) СССР Олий Совети, иттифоқдош ва автоном республикалар давлат ҳокимияти олий органларининг қонун актлари СССР Конституциясига мувофиқ келмаган тақдирда уларни бекор қилиш;

13) Умумхалқ овоз бериши (референдиуми) ўтказиш тўғрисида қарорлар қабул қилиш.

СССР халқ депутатларининг съезди СССР қонунларини ва қарорларни СССР халқ депутатлари умумий сони кўпчилик овози билан қабул этади.

109-модда. СССР халқ депутатларининг съезди 2250 депутатдан иборат бўлади, депутатлар қуйидаги тартибда сайланади:

750 депутат сайловчиларнинг сони тенг бўлган территориал сайлов округларидан сайланади;

750 депутат миллий-территориал сайлов округларидан қуйидаги нормаларга биноан: ҳар бир иттифоқдош республикадан 32 депутат, ҳар бир автоном республикадан 11 депутат, ҳар бир автоном областдан 5 депутат ва ҳар бир автоном округдан бир депутат сайланади;

750 депутат — умумиттифоқ жамоат ташкилотларидан қуйидаги нормаларга биноан: Совет Иттифоқи Коммунистик партияси, касаба союзлари, кооператив ташкилотларнинг ҳар биридан — 100 депутат; Бутуниттифоқ Ленинчи Коммунистик Ёшлар союзи, хотин-қизлар уруш ва меҳнат ветеранлари, илмий ходимлар, ижодий союзлар бирлашмаларининг ҳар биридан 75 депутат; қонунда белгиланган тартибда тузилган ва умумиттифоқ органларига эга бўлган СССРнинг бошқа жамоат ташкилотлари ва гражданларнинг бирлашмаларидан 75 депутат сайланади.

110-модда. СССР халқ депутатларининг съезди ўзининг биринчи мажлисига сайловдан кейин кечи билан икки ойдан кейин чақирилади.

СССР халқ депутатларининг съезди ўзи сайлаган мандат комиссиясининг тақдимига биноан депутатларнинг ваколатларини тўғри деб топиш ҳақида, сайлов тўғрисидаги қонунлар бузилган тақдирда эса айрим депутатларнинг сайланишини ҳақиқий эмас, деб топиш тўғрисида қарор қабул қилади.

СССР халқ депутатларининг съездини СССР Олий Совети чақиради.

Съезднинг навбатдаги мажлислари йилига бир марта ўтказилади. Навбатдан ташқари мажлислар СССР Олий Советининг ташаббусига биноан, СССР Олий Совети палаталаридан бирининг, СССР Олий Совети Президиумининг, СССР Олий Совети Раисининг, СССР халқ депутатлари камида бешдан бир қисмининг таклифига мувофиқ ёки иттифоқдош республика давлат ҳокимияти олий органи орқали иттифоқдош республиканинг ташаббуси билан чақирилади.

СССР халқ депутатлари съездининг сайловдан кейинги биринчи мажлисини Марказий сайлов комиссиясининг раиси, сўнгра эса СССР Олий Советининг Раиси ёки унинг ўринбосари бошқаради.

111-модда. СССР Олий Совети — СССР давлат ҳокимиятининг доимий ишлайдиган қонун чиқарувчи, фармойиш берувчи ва контрол қилувчи органидир.

СССР Олий Совети СССР халқ депутатлари орасидан СССР халқ депутатларининг съезди томонидан яширин овоз бериш йўли билан сайланади ва унга ҳисобот бериб туради.

СССР Олий Советининг состави сон жиҳатдан тенг бўлган икки палатадан; Иттифоқ Совети ва Миллатлар Советидан иборат бўлади. СССР Олий Советининг палаталари тенг ҳуқуқлидир.

Палаталар СССР халқ депутатларининг съездида депутатларнинг умумий овоз бериш йўли билан сайланади. Иттифоқ Совети территориал сайлов округларидан сайланган СССР халқ депутатлари орасидан ҳамда жамоат ташкилотларидан сайланган ва тегишли округлар территориясида ишлайдиган ёки яшайдиган СССР халқ депутатлари орасидан сайланади. Миллатлар Совети миллий-территориал сайлов округларидан сайланган СССР халқ депутатлари орасидан ҳамда жамоат ташкилотларидан сайланган ва тегишли республикалар ёки миллий тузилмалар территориясида ишлайдиган ёки яшайдиган СССР халқ депутатлари орасидан қуйидаги нормаларга биноан сайланади: ҳар бир иттифоқдош республикадан 7 депутат, ҳар бир автоном республикадан 4 депутат, ҳар бир автоном областдан 2 депутат ва ҳар бир автоном округдан бир депутат.

СССР халқ депутатларининг съезди ҳар йили Иттифоқ Совети ва Миллатлар Совети составини бешдан бир қисмигача янгилайди.

СССР Олий Советининг ҳар бир палатаси палатанинг раисини ва унинг икки ўринбосарини сайлайди. Иттифоқ Совети ва Миллатлар Советининг раислари тегишли палаталарнинг мажлисларига раҳбарлик қиладилар ва уларнинг ички тартибини бошқарадилар.

Палаталарнинг қўшма мажлисларини СССР Олий Советининг Раиси, унинг биринчи ўринбосари ёки навбатма-навбат Иттифоқ Совети ва Миллатлар Советининг раислари олиб борадилар.

112-модда. СССР Олий Совети ҳар йили СССР Олий Совети Президиуми томонидан навбатдаги — баҳорги ва кузги сессияларга, қоида тариқасида, ҳар бири уч-тўрт ой муддатга чақирилади.

Навбатдан ташқари сессиялар СССР Олий Совети Президиуми томонидан ўз ташаббуси билан ёки СССР Олий Совети Раиси, иттифоқдош республика давлат ҳокимиятининг олий органи орқали иттифоқдош республикалардан бирининг, ёки бирор палата депутатларидан камида учдан бир қисмининг таклифига биноан чақирилади.

СССР Олий Советининг сессияси палаталарнинг алоҳида-алоҳида ва қўшма мажлисларидан, шунингдек шу мажлислар ўртасидаги даврда ўтказиладиган палаталар доимий комиссияларининг ва СССР Олий Совети комитетларининг мажлисларидан иборат бўлади. Сессия палаталарнинг алоҳида-алоҳида ёки қўшма мажлисларида очилади ва ёпилади.

СССР халқ депутатлари съездининг ваколатлари тугагач, янгидан сайланган СССР халқ депутатлари съезди СССР Олий Советининг янги составини тузгунга қадар СССР Олий Совети ўз ваколатларини сақлаб қолади.

113-модда. СССР Олий Совети:

1) СССР халқ депутатлари сайловини тайинлайди ва Марказий сайлов комиссиясининг составини тасдиқлайди;

(Давоми иккинчи бетда).

ЛОЙИҲА

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг

ҚОНУНИ

СССР Конституцияси (Асосий Қонуни)га ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисида

(Давоми. Боши биринчи бетда).

2) СССР Министрлар Советининг Раисини тайинлайди, унинг тақдимига биноан СССР Министрлар Советининг составини тасдиқлайди, унга ўзгартишлар киритади; СССР Министрлар Советининг таклифига биноан СССР министрликларини ва СССР давлат комитетларини тузади ҳамда тугатади;

3) СССР Мудофаа Кенгашини тузади ва унинг составини тасдиқлайди; СССР Қуролли Кучларининг олий қўмондонлигини тайинлайди ва ўзгартиради;

4) СССР Халқ контроли комитетини, СССР Олий судини сайлайди, СССР бош прокурорини, СССР давлат бош арбитрини тайинлайди; СССР прокуратураси коллегиясини ва СССР давлат арбитражи коллегиясини тасдиқлайди;

5) ўзи тузадиган ёки сайлайдиган органларнинг, шунингдек ўзи тайинлайдиган мансабдор шахсларнинг ҳисоботларини мунтазам тинглаб боради;

6) бутун СССР территориясида қонунларни тартибга солиш бирлигини таъминлайди, ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикаларнинг қонун асосларини белгилайди;

7) мулкчилик муносабатларини халқ хўжалиги ва социал-маданий қурилишни бошқаришни ташкил этишни, бюджет-молия системасини, меҳнатга ҳақ тўлаш ва нарх белгиланишини, солиқ солинишини, атроф-муҳитнинг муҳофаза қилинишини ва табиий ресурслардан фойдаланилишини, гражданларнинг конституцион ҳуқуқлари, эркинликлари ва вазифалари амалга оширилишини тартибга солиш ССР Иттифоқининг ихтиёрига берилган бошқа муносабатларни қонун йўли билан тартибга солиб туради;

8) СССР Қонунларини талқин этади;

9) республика ва давлат ҳокимияти маҳаллий органлари ва бошқаруви фаолиятининг умумий негизларини белгилайди ва асосий йўналишларини аниқлайди; жамоат ташкилотларининг ҳуқуқий статусини аниқлаб беради;

10) миллий ва миллатлараро муносабатларнинг энг муҳим масалаларини кўриб чиқади;

11) СССРни иқтисодий ва социал ривожлантириш истиқбол давлат планлари ва энг муҳим умумиттифоқ программаларининг лойиҳаларини СССР халқ депутатлари съездининг тасдиғига тақдим этади; СССРни иқтисодий ва социал ривожлантириш давлат планларини, СССР Давлат бюджетини тасдиқлайди; план ва бюджет қандай бажарилаётганини контрол қилади; уларнинг бажарилиши тўғрисидаги ҳисоботларни тасдиқлайди; зарурат бўлган тақдирда план ва бюджетга ўзгартишлар киритади;

12) СССРнинг халқаро шартномаларини ратификация ва денонсация қилади;

13) ажнабий давлатларга қарз, иқтисодий ва бошқа ёрдам бериш тўғрисида қарорлар қабул қилади;

14) мудофаа ва давлат хавфсизлигини таъминлаш соҳасидаги асосий тадбирларни белгилайди; умумий ёки қисман сафарбарлик эълон қилади; СССРга ҳарбий ҳужум бўлган тақдирда ёки агрессиядан ўзаро мудофаа хусусидаги халқаро шартнома мажбуриятларини бажариш зарурати туғилган тақдирда уруш ҳолатини эълон қилади;

15) тинчлик ва хавфсизликни сақлаш хусусидаги халқаро шартнома мажбуриятларини бажариш зарурати туғилган тақдирда СССР Қуролли Кучлари қисмларидан фойдаланиш тўғрисида қарорлар қабул қилади;

16) ҳарбий унвонлар, дипломатик ва бошқа махсус унвонларни белгилайди;

17) СССР орден ва медалларини таъсис этади; СССРнинг фахрий унвонларини белгилайди;

18) амнистия тўғрисида Умумиттифоқ ҳужжатларини чиқаради;

19) СССР Министрлар Советининг қарорлари ва фармойишларини бекор қилиш ҳуқуқига эга бўлади;

20) иттифоқдош республикалар Министрлар Советларининг қарорлари ва фармойишлари СССР Конституциясига ва қонунларига мувофиқ келмаган тақдирда, уларни бекор қилади;

21) ССР Иттифоқи ихтиёрига берилган бошқа масалаларни ҳал этади, фақат СССР халқ депутатлари съездининг ихтиёрига берилган масалалар бундан мустаснодир.

СССР Олий Совети СССР Қонунларини ва қарорларини қабул қилади.

СССР Олий Совети томонидан қабул этилган қонунлар ва қарорлар СССР халқ депутатларининг съезди томонидан қабул қилинган қонунларга ва бошқа ҳужжатларга зид бўлиши мумкин эмас.

114-модда. СССР халқ депутатлари съездида ва СССР Олий Советида қонун лойиҳасини таклиф қилиш ҳуқуқи СССР халқ депутатларига, Иттифоқ Советига, Миллатлар Советига, СССР Олий Советининг Президиумига, СССР Олий Советининг Раисига, СССР Министрлар Советига, иттифоқдош республикаларнинг давлат ҳокимияти олий органлар орқали иттифоқдош республикаларига, СССР Олий Советининг комитетларига ва унинг палаталари доимий комиссияларига, СССР халқ контроли комитетига, СССР Олий судига, СССР бош прокурорига, СССР давлат бош арбитрига берилади.

Жамоат ташкилотларининг умумиттифоқ органлари ва СССР Фанлар академияси ҳам қонун лойиҳасини таклиф қилиш ҳуқуқига эгадирлар.

115-модда. СССР Олий Совети кўриб чиқиши учун тақдим этилган қонун лойиҳалари палаталар томонидан уларнинг алоҳида-алоҳида ёки қўшма мажлисларида муҳокама қилинади. Палаталардан ҳар бирида палата аъзолари кўпчилигининг овозини олган СССР қонуни қабул қилинган ҳисобланади.

Қонунларнинг лойиҳалари ва давлат турмушининг бошқа энг муҳим масалалари СССР Олий Советининг ўз ташаббуси билан ёки иттифоқдош республика давлат ҳокимияти олий органи орқали иттифоқдош республика таклифи билан қабул қилган қарорига мувофиқ умумхалқ муҳокамасига қўйилиши мумкин.

116-модда. СССР Олий Советининг ҳар бир палатаси СССР Олий Советига тааллуқли бўлган ҳар қандай масалаларни кўриб чиқишга ҳақлидир.

Бутун мамлакат учун умумий аҳамиятга эга бўлган социал-иқтисодий ривожланиш ва давлат қурилиши масалалари; СССР гражданларининг ҳуқуқлари, эркинликлари ва бурчларига оид масалалар; ташқи сиёсат масалалари; мудофаа ва СССР давлат хавфсизлиги масалалари, энг аввало, Иттифоқ Советида кўриб чиқилиши керак.

Республикалар, автоном областлар ва автоном округларни социал-иқтисодий ривожлантириш; миллий маданият ва интернационал тарбия; миллий тенг ҳуқуқлиликни, миллатлар, элатлар ва миллий группаларнинг манфаатларини кўп миллатли Совет давлати умумий манфаатлари ва эҳтиёжлари билан боғлиқ ҳолда таъминлаш, миллий муносабатларни тартибга солиб турувчи қонунларни такомиллаштириш масалалари, энг аввало Миллатлар Советида кўриб чиқилиши керак.

Палаталардан бирида қабул қилинган қарор бошқа палатага берилади ва бу палата ҳам маъқуллагандан кейин, СССР Олий Советининг қарори кучига эга бўлади.

117-модда. Иттифоқ Совети билан Миллатлар Совети ўртасида келишмовчилик чиққан тақдирда, масала палаталар тенг асосда ташкил этадиган келиштириш комиссиясига ҳал этиш учун топширилади, шундан кейин масала Иттифоқ Совети ва Миллатлар Советининг қўшма мажлисида иккинчи марта кўриб чиқилади. Башарти, шунда ҳам палаталарнинг розилигига эришилмаса, масала СССР Халқ депутатлари съездида кўриб чиқиш учун қолдирилади.

118-модда. СССР Олий Совети Президиуми СССР Олий Советига ҳисоб берадиган орган бўлиб, СССР халқ депутатлари съезди ва СССР Олий Совети ишини ташкил этишни таъминлайди, СССР Конституцияси ва қонунларида кўзда тутилган доираларда бошқа ваколатларни амалга оширади.

СССР Олий Совети Президиуми составига лавозимига кўра: СССР Олий Советининг Раиси, СССР Олий Совети Раисининг биринчи ўринбосари, Раиснинг ўн бешта ўринбосари — иттифоқдош республикалар Олий Советларининг Раислари Иттифоқ Совети ва Миллатлар Совети Раислари, СССР Халқ контроли комитетининг Раиси, СССР Олий Совети палаталари доимий комиссияларининг ва СССР Олий Совети комитетларининг раислари киради.

СССР Олий Совети Президиумига СССР Олий Советининг Раиси бошчилик қилади.

119-модда. СССР Олий Совети Президиуми:

1) СССР Олий Советининг сессиясини чақиради;

2) СССР халқ депутатлари съезди мажлислари ва СССР Олий Совети сессияларига тайёргарликни ташкил этади;

3) палаталар доимий комиссиялари ва СССР Олий Совети комитетларининг фаолиятини мувофиқлаштириб туради;

4) СССР халқ депутатлари ўз ваколатларини амалга оширишларида уларга кўмаклашади ҳамда уларни зарур маълумотлар билан таъминлаб туради;

5) умумхалқ овоз бериши (референдумлари), шунингдек СССР қонунлари лойиҳалари ҳамда давлат турмушининг бошқа энг муҳим масалаларини умумхалқ муҳокамасига тайёргарлик ва уни ўтказишни ташкил этади;

6) олий ҳарбий унвонлар, дипломатик даражалар ва бошқа махсус унвонларни беради;

7) СССР орден ва медаллари билан мукофотлайди, СССР фахрий унвонлари беради;

8) СССР гражданлигига қабул қилади; СССР гражданлигидан чиқиш ва СССР гражданлигидан маҳрум этиш ҳақидаги, бошпана бериш тўғрисидаги масалаларни ҳал қилади;

9) авф этишни амалга оширади;

10) СССРнинг чет давлатлардаги ва халқаро ташкилотлар ҳузуридаги дипломатик вакилларини тайинлайди ва чақириб олади;

11) СССР Олий Совети ҳузуридаги чет давлатлар дипломатик вакилларининг ишонч ёрлиқлари ва чақириб олиш ёрлиқларини қабул қилади;

12) СССР Олий Советининг сессиялари ўртасидаги даврда умумий ёки қисман сафарбарликни эълон қилади; СССРга ҳарбий ҳужум бўлган тақдирда ёки агрессиядан бир-бирини мудофаа қилиш тўғрисидаги халқаро шартномалар юзасидан олинган мажбуриятларни бажариш зарур бўлиб қолган тақдирда уруш ҳолати эълон қилади;

13) СССРни ҳимоя қилиш манфаатларини кўзлаб айрим жойларда ёки бутун мамлакатда ҳарбий ёки фавқулодда ҳолат эълон қилади ва зарур бўлган тақдирда бошқаришнинг алоҳида формаларини жорий этади.

СССР Олий Совети Президиуми фармонлар чиқаради ва қарорлар қабул қилади.

120-модда. СССР Олий Советининг Раиси Совет давлатидаги олий мансабдор шахс бўлиб, мамлакат ичкарисида ва халқаро муносабатларда Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи номидан иш олиб боради.

СССР Олий Советининг Раисини СССР халқ депутатлари съезди СССР халқ депутатлари орасидан яширин овоз бериш йўли билан беш йил муддатга ва сурункасига кўпи билан икки муддатга сайлайди. У СССР халқ депутатлари съезди томонидан яширин овоз бериш йўли билан исталган вақтда чақириб олиниши мумкин.

СССР Олий Советининг Раиси СССР халқ депутатлари съездига ва СССР Олий Советига ҳисоб беради.

121-модда. СССР Олий Советининг Раиси:

1) СССР халқ депутатлари съездида ва СССР Олий Советида кўриб чиқиладиган масалаларни тайёрлашга умумий раҳбарликни амалга оширади; СССР халқ депутатлари съезди ва СССР Олий Совети қабул қилган СССР қонунлари ва бошқа ҳужжатларни имзолайди;

2) СССР халқ депутатлари съездига ва СССР Олий Советига мамлакатдаги аҳвол тўғрисида ҳамда СССР ички ва ташқи сиёсатининг, СССРнинг мудофаа қобилиятини ва хавфсизлигини таъминлашнинг энг муҳим масалалари тўғрисида доклад тақдим этади;

3) СССР халқ депутатлари съездига СССР Олий Совети Раисининг биринчи ўринбосари лавозимига сайлаш учун номзодни тақдим этади, шунингдек СССР конституцияси назорат комитети шахсий состави тўғрисида таклиф киритади;

4) СССР Министрлар Советининг Раиси, СССР Халқ контроли комитетининг раиси, СССР Олий судининг раиси, СССР бош прокурори, СССР давлат бош арбитри лавозимларига тайинлаш учун номзодларни СССР Олий Советига тақдим этади, сўнгра эса ана шу мансабдор кишиларни тасдиқлаш учун СССР халқ депутатлари съездига тақдим этади;

5) СССР мудофаа кенгашига бошчилик қилади;

6) музокаралар олиб боради ва СССРнинг халқаро шартномаларини имзолайди;

7) СССР Конституцияси ва қонунларида ўзига берилган бошқа ваколатларни амалга оширади.

СССР Олий Советининг Раиси Фармойишлар чиқаради.

СССР Олий Совети Раисининг биринчи ўринбосари ҳамда Раиснинг ўринбосарлари Раиснинг берган ваколатига мувофиқ унинг баъзи вазифаларини бажарадилар ва Раис бўлмаган тақдирда ёки ўз бурчини бажаришга имконияти бўлмаган тақдирда унинг ўрнига иш олиб борадилар.

122-модда. Иттифоқ Совети ва Миллатлар Совети СССР Олий Совети аъзолари, СССРнинг бошқа халқ депутатлари орасидан қонун лойиҳаларига оид ишларни олиб бориш, СССР Олий Совети ихтиёрига берилган масалаларни дастлабки тарзда кўриб чиқиш ва тайёрлаш, шунингдек СССР қонунларини ҳамда СССР халқ депутатлари съезди ва СССР Олий Совети қабул қилган бошқа қарорларни амалга оширишга кўмаклашиш, давлат органлари ва ташкилотлари фаолиятини контрол қилиш учун палаталарнинг доимий комиссияларини сайлайди.

Ана шу мақсадларни кўзлаб СССР Олий Советининг палаталари баб-баравар асосларда СССР Олий Советининг комитетларини тузишлари мумкин.

СССР Олий Совети, унинг ҳар бир палатаси зарур деб ҳисоблаган тақдирда, ҳар қандай масала юзасидан тергов, ревизия комиссияларини ва бошқа комиссияларни тузади.

Ҳар йили СССР Олий Совети палаталари доимий комиссиялари ва Олий Совет комитетлари составининг бешдан бир қисмигача янгиланиб турилади.

123-модда. Қонунлар ва СССР халқ депутатлари съездининг, СССР Олий Советининг бошқа қарорлари, унинг палаталари қарорлари одатда лойиҳалар палаталарнинг тегишли доимий комиссияларида ёки СССР Олий Советининг комитетида дастлабки тарзда муҳокама қилингандан кейин қабул қилинади.

СССР Министрлар Совети, СССР Халқ контроли комитети, СССР Олий суди составига, СССР прокуратураси ва СССР давлат арбитражи коллегияларига мансабдор шахсларни сайлаш ва тайинлаш СССР Олий Совети палаталари тегишли доимий комиссиялари ёки СССР Олий Совети комитетларининг хулосаси бўлган тақдирдагина амалга оширилади.

Барча давлат ва жамоат органлари, ташкилотлар ва мансабдор шахслар СССР Олий Совети палаталари комиссияларининг, СССР Олий Совети комиссиялари ва комитетларининг талабларини бажаришга, зарур материаллар ва ҳужжатларни уларга тақдим этишга мажбурдирлар.

Комиссиялар ва комитетларнинг тавсиялари давлат ва жамоат органлари, муассасалар ва ташкилотлар томонидан албатта кўриб чиқилиши керак. Кўриб чиқиш натижалари ва қабул қилинган чоралар ҳақида комиссиялар ва комитетларга улар белгилаган муддатда хабар қилиниши керак.

124-модда. СССР халқ депутати СССР халқ депутатлари съездининг мажлисларида ва СССР Олий Совети сессияларида сўров билан СССР Олий Советининг Раисига, СССР Министрлар Советига, СССР халқ депутатлари съезди ва СССР Олий Совети тузадиган ёки сайлайдиган бошқа органларнинг раҳбарларига мурожаат қилишга ҳақлидир. Сўров ўзига тегишли бўлган орган ёки мансабдор шахс съезднинг мазкур мажлисида ёки СССР Олий Советининг мазкур сессиясида уч кундан кечиктирмай оғзаки ёки ёзма жавоб беришга мажбурдир.

СССР халқ депутатлари СССР халқ депутатлари съездида, СССР Олий Советида, унинг палаталари, комиссиялари ва комитетларида, шунингдек аҳоли ўртасида депутатлик фаолиятини амалга ошириш учун зарур бўлган муайян муддатга хизмат ёки ишлаб чиқариш вазифаларини бажаришдан озод этилади. СССР Олий Совети составига сайланган СССР халқ депутатлари СССР Олий Советидаги ўзининг бутун ваколати давомида хизмат ёки ишлаб чиқариш вазифаларини бажаришдан озод қилинадилар.

СССР халқ депутати СССР Олий Советининг розилигисиз жиноий жавобгарликка тортилиши, қамоққа олиниши ёки унга суд йўли билан маъмурий жазо чоралари берилиши мумкин эмас.

125-модда. СССР Конституцион назорат комитети СССР халқ депутатлари съезди томонидан сиёсат ва ҳуқуқ соҳасидаги мутахассислардан 10 йил муддатга раис, раис ўринбосари ва комитетнинг 13 аъзосидан иборат составда сайланади.

СССР Конституцион назорати комитетига сайланган кишилар бир вақтнинг ўзида ҳужжатлари комитет томонидан назорат қилинадиган органлар составида бўла олмайдилар.

СССР Конституцион назорат комитетига сайланган кишилар ўз вазифаларини бажариш чоғида мустақилдирлар ва фақат СССР Конституциясига бўйсунадилар.

СССР Конституцион назорат комитети:

1) ўз ташаббуси билан ёки СССР халқ депутатлари съездининг топшириғига мувофиқ, съезд кўриб чиқиши лозим бўлган СССР Қонунлари лойиҳалари СССР Конституциясига мувофиқлиги тўғрисидаги хулосаларини съездга тақдим этади;

2) ўз ташаббуси билан, СССР халқ депутатлари съездининг топшириғига мувофиқ ёки СССР Олий Совети таклифига мувофиқ, СССР Олий Совети ва унинг палаталари актларининг, шунингдек, ана шу органлар актлари лойиҳаларининг СССР Конституциясига ва СССР халқ депутатлари съезди қабул қилган СССР Қонунларига мувофиқлиги тўғрисидаги хулосаларни СССР Олий Советига тақдим этади;

3) иттифоқдош республикаларнинг Конституциялари ва Қонунлари, СССР Министрлар Совети ва иттифоқдош республикалар Министрлар Советларининг қарорлари СССР Конституцияси ва Қонунларига мос бўлишини кузатиб боради;

4) ўз ташаббуси билан ёки СССР халқ депутатлари съездининг топшириғига, СССР Олий Совети, унинг палаталари, СССР Олий Совети Президиуми, СССР Олий Советининг Раиси, СССР Олий Совети палаталари доимий комиссиялари ва СССР Олий Совети комитетларининг таклифларига кўра бошқа давлат органлари ва жамоат ташкилотларининг норматив актлари СССР Конституцияси ва Қонунларига мувофиқлиги тўғрисида хулоса беради.

Ҳуқуқий ҳужжат ёки унинг айрим қоидалари СССР Конституциясига ёки қонунларига зид эканлиги аниқланган тақдирда, СССР Конституцион назорат комитети ҳужжатни чиқарган органга йўл қўйилган бузишни бартараф этиш учун ўз хулосасини юборади. Бундай хулосанинг юборилиши СССР Конституциясига ёки қонунига зид бўлган ҳужжатнинг ёки унинг айрим қоидаларининг ижросини тўхтатиб туради.

СССР Конституцион назорат комитети СССР Олий Совети ёки СССР Министрлар Советига ҳисоб берувчи органлар ёки мансабдор шахсларнинг СССР Конституциясига ёки қонунига зид бўлган ҳужжатларини бекор қилиш тўғрисида СССР халқ депутатлари съездига, СССР Олий Советига ёки СССР Министрлар Советига тақдимнома билан кириш ҳуқуқига эга.

СССР Конституцион назорат комитетининг фаолиятини ташкил этиш ва бу фаолиятнинг тартиби СССРда Конституцион назорат тўғрисидаги қонун билан белгиланади.

126-модда. СССР халқ депутатлари съезди ва СССР Олий Совети ўзларига ҳисоб берувчи ҳамма давлат органларининг фаолиятини контрол қилиб турадилар.

СССР Олий Совети халқ контроли органлари системасига бошчилик қиладиган СССР Халқ контроли комитетининг фаолиятини йўлга солиб туради.

Халқ контроли органларини ташкил этиш ва уларнинг фаолият тартиби СССРда халқ контроли тўғрисидаги қонун билан белгиланади.

127-модда. СССР халқ депутатлари съезди, СССР Олий Совети ва улар органларининг фаолият тартиби СССР халқ депутатлари съезди ва СССР Олий Совети регламенти билан ҳамда СССР Конституцияси асосида чиқариладиган бошқа СССР қонунлари билан белгиланади».

4. «Суд ва арбитраж» деган 20-бобнинг 152, 153 ва 155-моддалари қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«152-модда. СССРда барча судлар судьялар ва халқ маслаҳатчиларини сайлаб қўйиш асосида тузилади.

Район(шаҳар) халқ судларининг халқ судьялари тегишли район, шаҳар, шаҳарлардаги район халқ депутатлари Советлари томонидан сайланади. Район (шаҳар) халқ судларининг халқ маслаҳатчилари гражданларнинг улар ишлайдиган ёки яшайдиган жойлардаги йиғилишларида очиқ овоз бериш йўли билан сайланади.

Ўлка, область, шаҳар, округ судлари тегишли халқ депутатлари Советлари томонидан сайланади, иттифоқдош ва автоном республикаларнинг олий судлари, СССР Олий суди эса тегишли иттифоқдош ва автоном республикалар Олий Советлари, СССР Олий Совети томонидан сайланади.

Ҳарбий трибуналларнинг судьялари СССР Олий Совети Президиуми томонидан, халқ маслаҳатчилари эса ҳарбий хизматчиларнинг йиғилишларида сайланади.

Барча судларнинг судьялари ўн йил муддатга сайланади. Ҳамма судларнинг халқ маслаҳатчилари беш йил муддатга сайланади.

Судьялар ва халқ маслаҳатчилари сайловчилар ёки уларни сайлаган халқ депутатлари Советлари олдида масъулдирлар, уларга ҳисоб берадилар ва қонунда белгиланган тартибда улар томонидан чақириб олинишлари мумкин.

153-модда. СССР Олий суди СССРнинг олий судлов органидир ва у СССР судларининг, шунингдек иттифоқдош республикалар судларининг суд фаолияти устидан қонунда белгиланган доирада назорат қилиб туради.

СССР Олий суди раис, унинг ўринбосарлари, аъзолар ва халқ маслаҳатчиларидан иборат бўлади. СССР Олий суди составига лавозими бўйича иттифоқдош республикалар олий судларининг раислари киради.

СССР Олий судини ташкил этиш ва унинг фаолияти тартиби СССР Олий суди тўғрисидаги Қонун билан белгиланади».

«155-модда. Судьялар ва халқ маслаҳатчилари мустақилдирлар ва фақат қонунга бўйсунадилар.

Судьялар ва халқ маслаҳатчиларига ўз ҳуқуқлари ва бурчларини ҳеч монеликсиз ва самарали амалга ошириш учун шароит таъминланади. Судьялар ва халқ маслаҳатчиларининг одил судловни амалга ошириш соҳасидаги фаолиятига бирон-бир тарзда аралашишга йўл қўйилмайди.

Судьялар ва халқ маслаҳатчиларининг дахлсизлиги, шунингдек улар мустақиллигининг бошқа гарантиялари СССРда судьяларнинг статуси тўғрисидаги қонун билан ва ССР Иттифоқи ҳамда иттифоқдош республикаларнинг бошқа қонун ҳужжатлари билан белгилаб қўйилади».

II. СССР Конституциясининг 12, 13 ва 15-боблари янги таҳрирда берилиши муносабати билан СССР Конституциясининг қуйидаги моддаларига улардан келиб чиқувчи ўзгартишлар ва қўшимчалар киритилсин:

1. 77-модданинг биринчи қисми «ССР Иттифоқи ихтиёридаги масалаларнинг» деган сўзлардан кейин «СССР халқ депутатлари съездида» деган сўзлар билан тўлдирилсин.

2. 103-модданинг учинчи қисми қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«Депутат ўз фаолиятида умумдавлат манфаатларига амал қилади, сайлов округи аҳолисининг талаб-эҳтиёжларини, уни сайлаган жамоат ташкилотининг манфаатларини ҳисобга олади, сайловчилар ва жамоат ташкилотининг наказларини амалга оширишга эришади».

3. 104-модда қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«104-модда. Депутат ўз ваколатларини, одатда, ишлаб чиқариш ёки хизмат фаолиятини тўхтатмаган ҳолда амалга оширади.

Халқ депутатлари съезди мажлислари, Олий Совет ёки маҳаллий Совет сессияси вақтида, шунингдек депутатлик ваколатларини амалга ошириш учун қонунда кўзда тутилган бошқа ҳолларда депутат ишлаб чиқариш ёки хизмат вазифаларини бажаришдан озод қилиниб, унинг доимий иш жойидаги ўртача иш ҳақи сақлаб қолинади ва бу ҳақ давлатнинг бюджет маблағлари ҳисобидан тўланади».

4. 105-модданинг 1-қисми қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«Депутат тегишли давлат органлари ва мансабдор шахсларга сўров билан мурожаат қилиш ҳуқуқига эгадир. Улар сўровга халқ депутатлари съездида, Олий Совет, маҳаллий Совет сессияларида жавоб беришлари шарт».

5. 107-модда қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«107-модда. Депутат ўз иши, халқ депутатлари съезди, Олий Совет ёки маҳаллий Советнинг иши тўғрисида сайловчилар, уни депутатликка номзод қилиб кўрсатган коллективлар ва жамоат ташкилотлари олдида ёки уни сайлаган жамоат ташкилоти олдида ҳисоб бериб туриши шарт.

Сайловчиларнинг ишончини оқламаган депутат кўпчилик сайловчиларнинг ёки уни сайлаган жамоат ташкилотининг қарори билан қонунда белгиланган тартибда исталган вақтда чақириб олиниши мумкин».

6. 130-модда қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«130-модда. СССР Министрлар Совети СССР халқ депутатлари съезди ва СССР Олий Совети олдида жавобгардир ва унга ҳисоб беради.

Янги тузилган СССР Министрлар Совети ўз ваколатлари муддатига мўлжалланган бўлажак фаолият программасини СССР Олий Совети муҳокамасига тақдим этади.

СССР Министрлар Совети ўз иши тўғрисида СССР Олий Совети олдида мунтазам ҳисоб бериб туради».

7. 131-модданинг биринчи қисми қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«СССР Министрлар Совети ССР Иттифоқи ихтиёрига берилган ва давлатни бошқаришга оид барча масалаларни ҳал этишга ҳақлидир, чунки бу масалалар СССР Конституциясига кўра, СССР халқ депутатлари съезди, СССР Олий Совети ва унинг Президиуми, СССР Олий Совети Раиси вазифасига кирмайди».

8. 133-модда қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«133-модда. СССР Министрлар Совети СССР қонунлари ҳамда СССР халқ депутатлари съезди ва СССР Олий Советининг бошқа қарорлари асосида ва уларни ижро этиш юзасидан қарорлар ва фармойишлар чиқаради ҳамда уларнинг ижросини текширади. СССР Министрлар Советининг қарорлари ва фармойишлари СССРнинг бутун территориясида ижро этилиши мажбурийдир».

9. 135-моддада.

Учинчи қисмдан «Республикага ва маҳаллий идораларга бўйсунувчи корхоналар ва бирлашмаларни иттифоқ қарамоғига ўтказиш тартиби СССР Олий Совети Президиуми томонидан белгиланади» деган сўзлар чиқариб ташлансин;

тўртинчи қисмдаги «СССР қонунлари. СССР Олий Совети ва унинг Президиумининг бошқа қарорлари» деган сўзлар «СССР Қонунлари ва СССР халқ депутатлари съезди ҳамда СССР Олий Советининг бошқа қарорлари» деган сўзлар билан алмаштирилсин.

10. 137-модда қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«137-модда. Иттифоқдош республика давлат ҳокимиятининг олий органи — иттифоқдош республиканинг халқ депутатлари съездидир.

Иттифоқдош республика халқ депутатлари съезди СССР Конституциясига ва иттифоқдош республика Конституциясига биноан иттифоқдош республика ихтиёрига берилган ҳамма масалаларни ҳал этишга ҳақлидир.

Иттифоқдош республиканинг Конституциясини қабул қилиш, унга ўзгаришлар киритиш, иттифоқдош республиканинг иқтисодий ва социал ривожлантириш истиқбол давлат планларини ва энг муҳим республика программаларини тасдиқлаш; иттифоқдош республика Олий Советини, унинг Раисини ва съездга ҳисоб берадиган бошқа органлар ва мансабдор шахсларни сайлаш; халқ овоз бериши (референдуми)ни ўтказиш тўғрисидаги қарорларни қабул қилиш фақат иттифоқдош республика халқ депутатлари съезди томонидан амалга оширилади.

Иттифоқдош республика халқ депутатларининг съезди қонунлар ва қарорлар қабул қилади».

11. 138-модда қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«138-модда. Иттифоқдош республика Олий Совети иттифоқдош республика давлат ҳокимиятининг доимий ишлайдиган қонун чиқарувчи, фармойиш берувчи ва контрол қилувчи органидир. Иттифоқдош республика Олий Совети иттифоқдош республика халқ депутатлари съездига ҳисоб беради.

Иттифоқдош республика Олий Советининг Раиси иттифоқдош республика халқ депутатлари съездига ва Олий Советига ҳисоб беради.

Иттифоқдош республика Олий Советининг унинг Президиумининг, иттифоқдош республика Олий Совети Раисининг ваколатлари иттифоқдош республика Конституцияси билан белгиланади».

12. 139-модданинг иккинчи қисми қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«Иттифоқдош республика Министрлар Совети иттифоқдош республика халқ депутатлари съезди ва Олий Совети олдида масъулдир ҳамда уларга ҳисоб беради».

13. 143-модда қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«143-модда. Автоном республика давлат ҳокимиятининг олий органи — автоном республика халқ депутатларининг съездидир.

Автоном республиканинг Конституциясини қабул қилиш, унга ўзгартишлар киритиш; автоном республикани иқтисодий ва социал ривожлантириш истиқбол давлат планларини ва энг муҳим республика программаларини тасдиқлаш; автоном республика Олий советини, унинг раисини ва съездга ҳисоб берадиган бошқа органлар ва мансабдор шахсларни сайлаш фақат автоном республика халқ депутатлари съезди томонидан амалга оширилади.

Автоном республика халқ депутатларининг съезди қонунлар ва қарорлар қабул қилади».

14. 144-модда қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«144-модда. Автоном республика Олий Совети — автоном республика давлат ҳокимиятининг доимий ишлайдиган қонун чиқарувчи, фармойиш берувчи ва контрол қилувчи органидир. Автоном республика Олий Совети автоном республика халқ депутатлари съездига ҳисоб беради.

Автоном республика Олий Советининг Раиси автоном республика халқ депутатлари съездига ва Олий Советига ҳисоб беради.

Автоном республика Министрлар Совети автоном республика халқ депутатлари съезди ва Олий Совети олдида масъулдир ҳамда уларга ҳисоб беради».

15. 149- ва 150-моддалар қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«149-модда. Халқ депутатлари ўлка, область, автоном область, автоном округ, район шаҳар, шаҳарлардаги район Советларининг ишини уларнинг Советлари раислари бошчилик қиладиган президиумлар, посёлка ва қишлоқ Советларида эса ана шу Советларнинг раислари ташкил этади.

150-модда. Халқ депутатлари маҳаллий Советларининг ижро этувчи ва бошқарувчи органлари — улар сайлайдиган ижроия комитетларидир.

Ижроия комитетлари уларни сайлаган Советлар олдида, шунингдек меҳнат коллективларининг йиғилишларида ҳамда гражданларнинг истиқомат жойларидаги йиғилишларда йилига камида бир марта ҳисоб берадилар.

Маҳаллий Советларнинг ижроия комитетлари ўзларини сайлаган советга ҳам, юқори ижро қилувчи ва фармойиш берувчи органга ҳам бевосита ҳисоб берадилар».

16. 165-модда қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«165-модда. СССР Бош прокурори СССР халқ депутатлари съезди ва СССР Олий Совети олдида масъулдир ва уларга ҳисоб беради».

17. 174-модда қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«174-модда. СССР Конституцияси СССР халқ депутатлари съездида СССР Халқ депутатлари умумий сонининг камида учдан икки қисмини ташкил этган кўпчилик қабул қилган қарор билан ўзгартирилади».

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ СИЁСИЙ БЮРОСИДА

(Давоми. Боши биринчи бетда).

нишга халақит беради, фан-техника тараққиётининг жуда катта имкониятларини рўёбга чиқаришга йўл бермайди. Ихтирочилик фан-техника тараққиётининг муҳим қисмидир.

Янги Қонун лойиҳаси ихтирочи ҳуқуқларининг юридик жиҳатдан ҳимояланишини кучайтириш, унинг жамиятдаги социал статусини мустаҳкамлаш зарурлигини эътиборга олади. Қонуннинг қабул этилиши мамлакат экономикасида хўжалик ҳисоби принципларини мустаҳкамлаш йўлида муҳим қадам бўлади, жамият социал-иқтисодий тараққиётини жадаллаштиришнинг энг муҳим вазифаларини ҳал этишга олимларнинг, инженер-техник ходимларнинг ва ишлаб чиқариш новаторларининг қўлланадиган ҳиссаси самарадорлигини оширишга кўмаклашади. Қонун-лойиҳаси совет жамоатчилигининг кенг муҳокамасига қўйиш учун яқин вақт ичида СССР Олий Совети Президиумига топширилади.

Сиёсий бюро ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикаларнинг жиноят қонунлари асослари лойиҳасини тайёрлаш қандай бораётганлиги тўғрисидаги ахборотни тинглаб, тегишли равишда қиёмига етказилганидан кейин бу ҳужжатни муҳокама учун матбуотда эълон қилишни тавсия этди.

Сиёсий бюро ВКП (б) Марказий Комитетининг «Звезда» ва «Ленинград» журналлари тўғрисида»ги 1946 йил 14 август қарорини бекор қилиш тўғрисида СССР Ёзувчилар Союзи билан КПСС Ленинград область комитетининг КПСС Марказий Комитетига мурожаатини кўриб чиқди. ВКП(б) Марказий Комитетининг мазкур қарорида ижодкор зиёлилар билан ишлашнинг ленинча принциплари бузилганлиги, таниқли совет ёзувчилари асоссиз, қўпол таҳқирланганлиги қайд этилди. Партиянинг революцион қайта қуриш шароитида адабиёт ва санъат соҳасида ўтказаётган сиёсати бу қоидалар ва хулосаларни амалда рад этиб, бартараф қилди, таниқли ёзувчиларнинг шон-шавкати қайта тикланди, уларнинг асарлари совет китобхонига туҳфа қилинди. Сиёсий бюро ВКП(б) Марказий Комитетининг «Звезда» ва «Ленинград» журналлари тўғрисида»ги қарорини хато, деб бекор қилди.

Марказий Комитетнинг Сиёсий бюроси интернационалчи-жангчиларнинг сиҳат-саломатлигини ва социал-меҳнат активлигини тиклайдиган марказлар барпо этиш тўғрисида ҳукуматнинг, ВЦСПС, ВЛКСМ Марказий Комитети ва Совет тинчлик фонди правлениесининг таклифларини қўллаб-қувватлади. Бу марказларда жанговар ҳаракатлар натижасида шикастланган жангчиларни меҳнат ва жамоат фаолиятига тезроқ қайтариш учун уларга самаралироқ медицина, санаторий курорт хизмати ва бошқа турдаги хизмат кўрсатиладиган бўлади. Илгари қабул этилган қарорларга қўшимча равишда ҳозир ишлаб турган шифохоналар: РСФСРдаги «Байкал» ва «Кубань» санаторийлари, Ўзбекистон ССРдаги «Косонсой» санаторийси, Украина ССРдаги «Днепр» пансионати негизида барпо этиладиган яна тўртта марказ келгуси йилнинг март ойида очилади. Бундан ташқари, 1989 — 1993 йилларда РСФСР ва Ўзбекистон ССРда яна иккита янги соғломлаштириш маркази қурилади.

Сиёсий бюро М. С. Горбачев, Н. И. Рижковнинг Италия Министрлар Кенгаши Раиси Ч. Де Мита билан, Италия министрлари ва савдо-саноат доираларининг намояндалари билан музокаралари ҳамда учрашувлари якунларини кўриб чиқди. Музокаралар иккала мамлакат ўртасида иззат-икром билан ўтказилаётган амалий мулоқотни чуқурлаштирганлиги, улар ўртасидаги муносабатларда янги босқич очганлиги, Совет — Италия савдо-иқтисодий ҳамкорлигини янада ривожлантиришга кўмаклашганлиги мамнуният билан қайд этилди. Иккала томоннинг халқаро муносабатлар жуда турли соҳаларидаги ёндашувлари ва ниятлари яқинлиги уқтириб ўтилди. Италия ҳукумати бошлиғининг Москвага қилган визити, бўлиб ўтган суҳбатлар халқаро ишларда Европа омилининг жуда муҳим ролини тасдиқлайди, давлатлараро муносабатларни демократиялаш принципларини амалга оширишга кўмаклашади.

М. С. Горбачевнинг Бразилия Президенти Ж. Сарней Совет Иттифоқига қилган расмий визит вақтида у билан ўтказган музокаралари ва суҳбатларининг натижалари муҳокама қилинди, бу визит Совет — Бразилия муносабатларидаги катта ижобий воқеадир.

Шу муносабат билан «Тинчлик ва халқаро ҳамкорлик йўлидаги ўзаро алоқа принциплари тўғрисида Декларация» деб аталган қўшма ҳужжат қабул этилганлиги ҳозирги шароитда халқаро мулоқотнинг янги шаклларини қарор топтиришга қўшилган ҳисса бўлиб, бу нарса турли ижтимоий-сиёсий системаларга мансуб давлатлар ўртасидаги ҳамкорлик тажрибасини бойитади, деб таъкидлаб ўтилди.

Совет Иттифоқининг ҳозирги халқаро вазиятдаги ижобий тенденцияларни кучайтириш, мустаҳкам тинчлик ва хавфсизликни таъминлаш манфаатлари йўлида Лотин Америкаси давлатлари билан ҳар томонлама алоқаларни чуқурлаштиришга қаратилган принципиал йўли тасдиқланди. Бразилия президентининг визити чоғида қабул этилган аҳдлашувлар комплексини амалда рўёбга чиқариш юзасидан конкрет топшириқлар берилди.

Совет партия-ҳукумат делегациясининг 14 октябрь Яман социалистик партияси революцияси 25 йиллиги ва тузилган куннинг 10 йиллиги муносабати билан ўтказилган тантаналарда қатнашиш учун Яман Халқ Демократик Республикасига қилган сафари тўғрисида Н. В. Тализиннинг ахбороти тингланди. Аданда бўлиб ўтган учрашув ва суҳбатлар КПСС билан ЯСП, СССР билан ЯХДР ўртасидаги дўстлик ва ҳамкорлик муносабатларини янада ривожлантириш ҳамда мустаҳкамлашга иккала томоннинг интилаётганини тасдиқлаганлиги мажлисда таъкидлаб ўтилди.

Сиёсий бюро Д. Т. Язовнинг Болгария Халқ Республикасига қилган расмий дўстлик визити якунларини кўриб чиқди. БХРнинг партия-давлат ва ҳарбий раҳбарияти билан бўлган суҳбатлар Варшава Шартномасида қатнашувчи давлатлар мудофаа ҳарбий доктринасининг қоидаларини амалда рўёбга чиқариш, уларнинг бу соҳадаги ҳамкорлигини такомиллаштириш, социалистик ҳамдўстлик мамлакатларининг хавфсизлигини таъминлаш масалалари хусусидаги фикрларнинг тўла бирлигини тасдиқлаганлиги қайд этилди.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг мажлисида партиямиз ички ва ташқи сиёсатининг бошқа баъзи масалалари кўриб чиқилди.

ҚЎШМА ПЛЕНУМ

САМАРҚАНД, 21 октябрь. (ЎзТАГ). Бугун Самарқанд ва Навоий область партия комитетларининг қўшма пленуми бўлди. Пленумда ташкилий масалалар кўриб чиқилди.

Пленум Н. Р. Ражабов ўз обрўсини тўкканлиги учун уни Самарқанд область партия комитетининг биринчи секретари вазифасидан олиб ташлади. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари бўлиб ишлаган А. С. Икромов Самарқанд область партия комитетининг биринчи секретари қилиб сайланди. Область партия комитетининг иккинчи секретарлигига Ю. С. Васильев сайланди.

Ф. А. Шукурова, М. А. Умаров, Н. С. Холматов область партия комитетининг секретарлари қилиб сайландилар.

Пленум Самарқанд область партия конференциясини чақириш тўғрисида қарор қабул қилди.

Пленумда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Р. Н. Нишонов нутқ сўзлади.

Пленум ишида Ўзбекистон ССР халқ контроли комитетининг раиси А. С. Ефимов, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ҳузуридаги Партия контроли комиссиясининг раиси Р. Х. Абдуллаев қатнашдилар.

ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ СЕССИЯСИ

ЖИЗЗАХ, 21 октябрь. (ЎзТАГ). Бугун бу ерда халқ депутатлари Сирдарё область Советининг биринчи сессияси бўлди. Сессияда ташкилий масала кўриб чиқилди. Навоий область ижроия комитетининг раиси бўлиб ишлаган А. А. Айдарқулов халқ депутатлари область Совети ижроия комитетининг раиси қилиб сайланди.

Сессияда Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси П. Қ. Ҳабибуллаев, Сирдарё область партия комитетининг биринчи секретари А. Ф. Клепиков нутқ сўзладилар.

(ЎзТАГ).

М. Раковский СССРга келди

ПБИП Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Польша Халқ Республикаси Министрлар Советининг Раиси М. Раковский 20 октябрь куни дўстона амалий визит билан Москвага келди.

Аэродромда уни КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Советининг Раиси Н. И. Рижков, бошқа расмий кишилар кутиб олдилар.

(ТАСС).

ПЛЕНУМ БЎЛИБ ЎТДИ

ВИЛЬНЮС, 20 октябрь. (ТАСС). Бу ерда Литва Компартияси Марказий Комитетининг пленуми бўлиб ўтди, пленум ташкилий масалани кўриб чиқди.

Р.-Б. И. Сонгайла пенсияга чиқиши муносабати билан пленум уни Литва Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари вазифасидан озод қилди.

Литва Компартияси Марказий Комитетининг секретари бўлиб ишлаб турган А.-М. К. Бразаускас Литва Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари этиб сайланди.

Пленум ишида КПСС Марказий Комитети Партиявий-ташкилий ишлар бўлими мудирининг ўринбосари В. С. Бабичев иштирок этди.

СССР ФАНЛАР АКАДЕМИЯСИНИНГ УМУМИЙ МАЖЛИСИ

СССР Фанлар академиясининг XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси қарорлари асосида академиянинг вазифаларига бағишланган умумий йиғилиши ўз ишини тамомлади. 20 октябрь куни докладлар юзасидан мунозара тугади. Мунозара давомида олимлар жамиятда фундаментал илм-фаннинг роли ва ўрнини ҳар томонлама муҳокама қилдилар. Бугунги кунда фундаментал илм-фан қайта қуришнинг боришига фаол таъсир қилувчи омиллардан бири, илмий жиҳатдан асосланган тавсиялар ишлаб чиқишнинг таъсирчан воситаси, жамият маънавий тараққиётининг, халқ маданияти ва билимини оширишнинг асоси бўлиб қолмоқда.

Йиғилишда қабул қилинган қарорда мамлакатнинг тадқиқот потенциали самарадорлигини ошириш йўлидаги тўсиқларни бартараф этишга асосий эътибор берилди. Йиғилиш ижтимоий, табиий, техникавий фанлар вакиллари олдига конкрет вазифалар қўйди. Бундай фанларнинг жамият учун реал самарасини ошириш — бугунги кундаги бош вазифадир.

Умумий йиғилиш марҳум Н. И. Бухаринни академик унвонига бир овоздан қайта тиклади.

Якунловчи мажлисда СССР Фанлар академиясида бўшаб қолган ўринларга ва битта қўшимча ўринга вице-президентлар сайланди. Академиклар Ю. А. Осипьян, О. М. Нефедов, Р. В. Петров, Н. П. Лаверов, В. Н. Кудрявцев академиянинг вице-президентлари қилиб сайландилар.

Академия президиумининг состави ҳам бир мунча янгиланди. Мамлакатнинг илм-фан турли тармоқларида ишлаб турган таниқли олимлари президиум аъзолари этиб сайландилар.

(ТАСС).

«ОҚ ОЛТИН» ХИРМОНИГА

Республика областларида пахта тайёрлашнинг бориши тўғрисида шу йил 21 октябрга бўлган

МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида)

Областлар	Бир кунда	Мавсум бошидан	Шу жумладан машинада терилгани: Бир кунда	Шу жумладан машинада терилгани: Мавсум бошидан
ТОШКЕНТ	1,13	101,32	0,96	105,74
ХОРАЗМ	0,70	100,74	0,61	60,96
Бухоро	1,75	93,51	1,40	73,74
Қашқадарё	1,32	92,92	1,31	101,53
ҚҚАССР	1,17	86,62	0,95	85,14
Сирдарё	1,58	85,58	1,57	96,57
Сурхондарё	1,33	83,09	0,91	85,13
Фарғона	1,36	82,10	0,46	38,72
Наманган	1,37	80,67	0,99	58,71
Самарқанд	1,95	66,20	2,22	62,62
Андижон	1,00	64,12	0,39	26,52
Республика бўйича:	1,37	83,99	1,12	74,09
Шу жумладан ингичка толали пахта:				
Сурхондарё	1,56	94,55	1,74	157,86
Қашқадарё	2,26	88,19	3,31	129,09
Наманган	1,18	85,74	—	—
Самарқанд	2,54	71,99	3,26	39,33
Бухоро	0,33	11,42	0,75	2,20
Республика бўйича:	1,71	88,07	2,29	142,18

КАСАБА СОЮЗЛАРИНИНГ ТАКЛИФИ БИЛАН

Касаба союз бош секретари, Британия тред-юнионлари конгрессининг президенти Энтони Кристофер бошчилигидаги Буюк Британия солиқ маҳкамаси хизматчилари касаба союзининг делегацияси Ўзбекистон ҳаёти билан танишмоқда. Делегация давлат муассасалари ходимлари касаба союзи марказий комитетининг таклифига биноан мамлакатимизга келган.

Меҳмонлар республика пойтахтининг диққатга сазовор жойлари билан танишдилар, В. И. Ленин Марказий музейининг Тошкент филиалига бордилар.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумида, Ўзбекистон касаба союзлари республика Советида, республика Молия министрлигида суҳбатлар бўлиб ўтди.

Делегация Самарқандга боради. (ЎзТАГ).

СССР Олий Совети Президиумида

СССР Олий Совети Президиуми ўртоқ Александр Александрович **Ежевский** пенсияга чиққанлиги муносабати билан уни СССР қишлоқ хўжалик ва трактор машинасозлиги министри вазифасидан озод қилди.

* * *

СССР Олий Совети Президиуми ўртоқ Вадим Викторович **Бакатинни** СССР ички ишлар министри этиб тайинлади.

СССР ДОСААФ Марказий Комитетининг пленуми

СССР ДОСААФ Марказий Комитетининг 20 октябрь куни Москвада бўлиб ўтган пленумида XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси, КПСС Марказий Комитетининг 1988 йил июль Пленуми қарорлари асосида ДОСААФ ташкилотларининг амалий ишлари, мудофаа жамиятида қайта қуришнинг бориши муҳокама қилинди.

Докладда, нутқларда ДОСААФнинг ҳар бир бошланғич ташкилоти, бутун мудофаа жамияти ишини янада такомиллаштириш зарурлиги тўғрисида гапирилди. Мудофаа жамияти Армия ва Флотга муносиб ўринбосарлар — малакали мутахассислар, мамлакатимиз ватанпарварларини тайёрлаб бериши Совет Қуролли Кучларининг ишончли ёрдамчиси бўлиб қолиши керак.

Пленумда ташкилий масала кўриб чиқилди. Генерал-полковник Н. Н. Котловцев СССР ДОСААФ Марказий Комитетининг раиси қилиб сайланди.

(ТАСС).

СИБИРЬ НЕФТИ ТУРКМАНИСТОНГА КЕЛДИ

Сибирь конларидан қазиб чиқарилган нефть 18 октябрь куни Чимкентдан Ўзбекистон орқали ўтиб, Туркманистоннинг Чоржўй шаҳри яқинидаги Нефтезаводск шаҳрига оқабошлади. Ўзбекистонлик қурувчилар ўзлари ётқизган 708 километр қувурга нефть тўлдира бошладилар. Бу қувур Мирзачўл, Қизилқум ва Қорақум орқали Амударё осмакўпригидан ўтиб, бошқа ўнлаб дарёларни, суғориш каналларини, автомобиль ва темир йўлларни ортда қолдиради.

«Средазнефтгазстрой» бирлашмаси бригадалари бу вазифани белгиланган муддатда аниқ бажардилар.

Бу ишни битирган қурувчилар энди бошқа объектга ўтадилар. Улар янги магистралдан Фарғона водийсига — Ўзбекистон нефть заводларига шох йўл қурадилар. Бу заводларга ҳозирча хом ашё темир йўл орқали келтирилмоқда. 600 километр узунликдаги янги линияни 1991 йилда тугаллаш мўлжалланган.

(ЎзТАГ).

ЖАРРОҲЛАР ҚЎЛИДА ЛАЗЕР

«Хирургия ва медицинада лазер қўлланилиши» халқаро симпозиуми Самарқандда ниҳоясига етди. Симпозиумда СССР, АҚШ, Япония, ГФР, Венгрия, Болгария, Ғарбий Берлин, Исроил мутахассислари қатнашдилар. Уни СССР Фан ва техника давлат комитети, СССР Соғлиқни сақлаш министрлиги ва СССР Медицина фанлари академияси, СССР Соғлиқни сақлаш министрлигининг лазер хирургияси илмий тадқиқот институти, Бутуниттифоқ «Билим» жамияти уюштирди.

— Медицинада янги йўналишнинг яратилганлиги мамлакатимизда ва бутун дунёда лазер техникаси жадал ривожланиши билан боғлиқдир, — деди симпозиум ташкилот комитетининг раиси, СССР Соғлиқни сақлаш министрлиги лазер хирургияси Бутуниттифоқ марказининг директори профессор О. К. Скобелькин. — Бу йилги симпозиум медицинадаги лазер техникаси соҳасидаги ютуқлар ва даволаш янги методларининг жаҳон кўригига айланди.

Ўзбекистон ана шундай нуфузли анжуман ўтказиладиган жой қилиб танланганлиги тасодифий эмас. Республика клиникаларида лазер техникаси тобора кенг қўлланилмоқда. Тошкентда ихтисослашган марказ ташкил этилган, кўпгина касалхоналар, шу жумладан Самарқанд касалхоналарида турли касалликларни даволашда лазердан фойдаланиш борасида чуқур тадқиқотлар олиб борилмоқда. Чет эллик меҳмонлар лазер хирургияси ёрдамида ошкозон-ичак органларини, жигар, онкология касалликларини даволаш соҳасида совет ҳамкасбларининг иш тажрибаси билан ниҳоятда қизиқиб танишдилар.

— Учрашув фойдали бўлди, у СССР ва АҚШ, бошқа мамлакатларнинг медиклари замонавий медицинанинг энг муҳим соҳаларидан бирида самарали ҳамкорлик қилишлари учун янги имкониятлар очиб беради, — деди Бостон университетининг профессори Я. Геза симпозиум якунларига баҳо бериб. (ЎзТАГ мухбири).

ЖУРНАЛИСТЛАР БИЛАН УЧРАШУВ

21 октябрь куни Тошкентда республика ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари раҳбарларининг матбуот конференцияси бўлди. Улар оммавий ахборот воситалари ходимлари ҳузуридаги нутқларида прокуратура, ички ишлар, юстиция, суд органларининг XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси қарорларидан келиб чиқадиган вазифаларига батафсил тўхталдилар. (ЎзТАГ).

Партия турмуши: қайта қуриш қандай бормоқда?

ҚАРОР ИЖРОСИ БИЛАН КУЧЛИ

Демократия ва ошкораликни бутун чоралар билан ривожлантириш, ҳамма поғоналарда коллектив раҳбарлик принципини амалга ошириш, танқид ва ўз-ўзини танқидни, контролни, ишга масъулиятли муносабатни авж олдириш партия ишини қайта қуришнинг энг муҳим шартларидандир. Хўш, бу вазифалар қандай бажариляпти? Қуйида Китоб район партия ташкилотлари фаолияти мисолида ана шулар ҳақида фикр юритилади.

ШУ ҲАМ ЙИҒИЛИШМИ?

Китоб линия-эксплуатация бошқармаси областда обрўли ташкилотлардан бири. Бошқарма ташкилоти ҳисобида 50 нафар коммунист бор. Уларга район партия комитетида узоқ йиллар инструктор бўлиб ишлаб тажриба орттирган коммунист Жўра Аҳмедов етакчилик қилмоқда. Бошқармани социал-иқтисодий жиҳатдан ривожлантиришда, областда йўл ва кўприклар қуришда коммунистлар алоҳида ибрат кўрсатмоқдалар. Жанговарлик кўриги уларнинг активлигини янада ошириб юборди.

Бошқармада коммунистлар йиғилиши ўз вақтида ўтказилаётгани ва уларда муҳим масалалар муҳокама қилинаётганини айтишди. Бироқ, чуқурроқ танишганда партия йиғилишлари бир хил андозада ўтаётганлиги маълум бўлди. Докладларда ҳам, музокарада сўзга чиққан коммунистларнинг нутқларида ҳам танқид ва ўз-ўзини танқид йўқ. Айтилаётган фикрлар, қабул қилинаётган қарорлар юзаки. Хўш, бундай йиғилишнинг нима фойдаси бор?

Партия йиғилиши—коммунистларнинг тарбия мактабидир. Уларда коллектив олдида турган масалалар чуқур тахлил этилиши керак. Бироқ, бошқарма партия ташкилотида ана шунга риоя қилинмаяпти. Баъзан доклад ва қабул қилинаётган қарорларда асосий мақсадни четлаб ўтиш, иккинчи даражадаги вазифага эса зўр бериш кайфияти сезилади. Масалан, йўл участкаси бошлиғи — коммунист К. Мансуровнинг участка ишини қайта қуриш, раҳбарликнинг усул ва услубларини янгилаш ҳақидаги ҳисоботи партия йиғилишида муҳокама этилди. Аммо асосий мавзу — ишни қайта қуриш қандай бораётгани ҳақида К. Мансуров ҳам, сўзга чиққан бошқа коммунистлар ҳам «лом-мим» дейишмади. Бу партия ташкилоти ишида ҳамон расмиятчилик барҳам топмаганлигини кўрсатади.

Кўпинча коммунистлар йиғилиш кун тартибидаги масаланинг аҳамиятини тушуниб етмайдилар. Йиғилишлар тайёргарликсиз ўтказилади.

Китоб ип-йигирув фабрикаси партия ташкилоти фаолиятида ҳам ана шундай камчиликларга йўл қўйиляпти. 600 нафар ишчи меҳнат қиладиган бу корхонада атиги 21 нафар коммунист бор, холос. Бошланғич партия ташкилоти секретари Раъно Исломова бир неча ойдан бери коммунистларга етакчилик қилаётганига, бу ишда тажрибаси озлигига қарамай жуда ҳаракатчан. Бироқ бундан секретарь ишни намунали ташкил этяпти, деган маъно келиб чиқмайди. Ишдаги камчиликлар аввало партия ташкилоти бюроси мажлисларига ва партия йиғилишларига юзаки тайёргарлик кўрилаётганида яққол сезилмоқда. Бу ерда сўзга чиқадиган кишилар «штатли» бўлиб қолишган. Улар ҳам «мен сенга тегмай, сен менга тегма» қабилида иш тутишга ҳаракат қилишади. Шу йил 30 май куни ўтказилган партия йиғилишида фақат уч коммунист сўзга чиқди. Бироқ докладда ҳам, коммунистларнинг сўзларида ҳам танқидий фикрлар бўлмади. Бундай юзаки ўтказилган йиғилиш унинг иштирокчиларида ҳеч қандай таассурот қолдирмади. Йиғилишларни тайёрлаш ва ўтказишда, қарорлар ижросини амалга оширишда коллегиаллик ва ошкоралик етишмайди. Ошкоралик коллектив ҳаётига чуқур сингмаганлиги корхона директорини сайлашда ҳам кўзга ташланди.

Шу йилнинг ўрталарида фабрика меҳнат коллективи кенгаши директор сайловини ўтказди. Сайловда шу кунгача директорлик қилиб келган Эргаш Зиёев 22 овоз, бош инженер Ҳусан Каримов 112 овоз олди. Шунинг ўзи ҳам кимнинг халққа яқинлигини ва унинг ҳурматини қозонганлигини, ташкилотчи ва тадбиркор эканлигини кўрсатди. Амалдаги директор нега кам овоз олди? Унинг қайси хислатлари ишчиларга ёқмай қолди? Йиғилишда ана шу жиҳатлар тўла очиб берилиши лозим эди. Аммо, сўзга чиққан нотиқларнинг нутқларида масалага бир ёқлама ёндашиш, юзхотирчилик устун келди. «Раҳбарни» авайладилар. Смена мастери Раҳмон Соибов автобус қатновида нуқсонларга йўл қўйилаётганлиги, меҳнат ва иш ҳақи бўлими мудири Шамсиддин Султонов ва бошқа нотиқлар кадрлар қўнимсизлиги, айрим дастгоҳ ва ускуналарнинг умри бекор ўтаётганлиги ҳақида узундан-узоқ гапирдилар-у, бироқ директорнинг раҳбарликдаги шахсий камчилиги, одамларга муносабати, социал масалаларни ечишдаги ҳафсаласизлигини умуман эсга олмадилар. Бу — йиғилишлар олдиндан пухта тайёргарлик кўрмай ўтказилаётганидан далолат беради.

Айрим партия ташкилотлари секретарлари фаолиятида омилкорлик, таъсирчанлик етишмаяпти. Хўжалик ишларига кўпроқ берилиб, асосий — партиявий ишга жуда кам вақт ажратаётган партия ходимлари ҳам йўқ эмас. Карл Маркс номли колхоз бошланғич партия ташкилоти секретари Зиёдулла Шукуров ана шундай секретарлардан. У иш услуби ва методларини янгилаш устида ишламаяпти. Партиявий ишдан кўра хўжалик ишлари билан кўпроқ машғул бўлмоқда. Партия ташкилоти ишининг пировард натижаси кўзга кўринмаётгани сабаби ҳам ана шунда. Бу ерда оммавий-сиёсий ишлар ўз ҳолига ташлаб қўйилган. Мавжуд 19 та дала шийпони агитация ва пропаганда ишлари олиб боришга мослашмаган. Деворий газета чиқарилмайди. Илғорлар учун кўргазма тахтаси йўқ. Бу ўз навбатида кишилар ўртасида тушунтириш ишлари олиб боришга, уларни қўйилган вазифаларни бажаришга сафарбар этишга салбий таъсир кўрсатяпти.

Партиявий ишдаги бу нуқсонлар район партия комитетининг қуйи бўғинларга амалий ёрдам бермаётганлиги оқибатида келиб чиқмоқда. Райком инструкторлари ҳамма ташкилотларда ҳам бўлиб, коммунистлар билан фикрлашавермайдилар. Беруний номли совхоз партия ташкилоти бюроси аъзолари билан бўлган суҳбатда райком инструкторлари бу яқин орада шу ерга келиб партиявий-сиёсий ишларни уюштиришга амалий ёрдам кўрсатганлигини бирор киши ҳам эслолмади. Бу коммунистлар билан жонли иш олиб боришни, уларнинг ғоявий-сиёсий активлигини оширишни янада қийинлаштиряпти.

ИЖРО ИНТИЗОМИ ҚАНИ?

Район партия комитети ташкилий бўлими мудири Виктор Овчаренко сайлаб қўйилган активнинг фаол иштирокида пленум ва бюролар махсус тайёргарлик билан ўз вақтида ўтаётганлигини, уларда партия ва хўжалик ҳаётининг муҳим муаммолари муҳокама қилинаётганлигини гапириб берди.

— Пала-партиш қарорлар қабул қилиш анча камайди, — деди у.— Барча ишларни конкрет ва қатъият билан олиб бориб, пишиқ-пухта қарорлар қабул қилаяпмиз.

Аслида шундайми? Таҳлил ўтган йили райком бюроси мажлисларида жаъми 208 та масала кўрилган бўлса, бу йил ундан ҳам кўп масала муҳокамага киритилаётганини кўрсатди: Амалда қабул қилинаётган қарорлар кўпу, унинг ижроси, амалий иш оз бўляпти. Баъзи масалалар қайта-қайта кўриб чиқилаётгани ҳам ижрони назорат қилишни сусайтириб юборяпти. Масалан «Меҳнаткашларни қабул қилиш, ариза ва шикоятлар билан ишлашда шаҳар ва район Совети ижроия комитетларининг фаолияти» ҳақидаги масала кейинги икки йил ичида икки марта муҳокама қилинди. Бунга сабаб шуки, хўжаликлар ва маҳаллий Советларнинг раҳбарлари меҳнаткашлар билан етарли иш олиб бормаяптилар. «Зарафшон» совхози дирекцияси, «Макрид» қишлоқ Совети ижроия комитети (раиси Зулфия Ҳусанова), «Паландара» қишлоқ Совети ижроия комитети (раиси Саида Алиқулова) фаолиятидан аҳоли норози бўлиб, район партия комитетига устма-уст шикоятлар билан келишяпти. Райком эса ўз қарорининг ижросини изчил назорат қилиб бормаяпти. Жойларда йўл қурилиши, автотранспорт қатнови ёмон аҳволда эканлиги, мактаб, медицина, савдо ва маиший хизматга эътиборсиз қаралаётгани сабаби ана шунда бўляпти.

Район партия комитети бюроси мажлисларида хотин-қизларнинг ўз-ўзига ўт қўйиши фактлари олдини олиш масаласи ҳар йили ҳам қайта-қайта муҳокама қилинаяпти. Бироқ қабул қилинган қарорларнинг ижроси амалий ишлар билан мустаҳкамланмаганлиги бу борада олиб борилаётган ишлар таъсирчанлигини деярли йўққа чиқармоқда. Бултур 7 та ана шундай воқеа содир бўлган ва ўз жонига қасд этган хотин-қизлардан 5 киши вафот этган эди. Бу йил ҳам 3 та шундай аянчли воқеа рўй берди.

Бу фактлар бошланғич партия ташкилотлари ва маҳаллий Советлар хотин-қизларга етарли шарт-шароит яратиб бериш, уларни ижтимоий фойдали меҳнатга жалб қилиш масалаларига масъулиятсизлик билан ёндашаётганликлари натижаси ҳамдир.

«Варганза» совхози партия комитети хотин-қизлар билан ишлашга эътиборсизлик билан қараяпти. Бу ерда 64 нафар коммунистдан фақат 5 киши аёллардир. Хотин-қизлар ўртасида тушунтириш ишлари, лекция ва суҳбатлар деярли олиб борилмаётир. Ўтган йили икки кишининг ўзига ўт қўйганлиги, «Анор» болалар боғчаси ошпази Л. Муродова ичкиликка берилган турмуш ўртоғи Т. Муродовнинг хўрлашларига, Чуқурак қишлоғида яшовчи М. Шодиева келин ойиси С. Ҳамроеванинг тазйиқларига чидай олмай ўз жонига қасд қилганидан кейин ҳам партия ташкилоти хотин-қизлар ўртасида тарбия ишларини жонлантира олмади. Қаторбоғ, Қайнарбулоқ қишлоқ Советлари, «Китоб» совхоз-заводи партия ташкилотлари ҳам хотин-қизлар билан ишлашда ана шундай нуқсонларга йўл қўйганлар.

Район партия комитети ўтган йили ва шу йили ўзи қабул қилган 48 та қарорнинг ижросини назоратга олиб, 31 та қарорни эса назоратдан чиқарди. Ҳолбуки бу қарорларнинг кўп қисми ҳалига қадар жойларда амалга оширилмаган эди. Бу борада район партия-хўжалик активи, райком пленумларида билдирилган танқидий фикр-мулоҳазаларнинг бажарилиши ҳам суст назорат қилинмоқда.

Район партия комитетининг XVI пленумида аҳолини оқар сув билан таъминлаш муаммоси ҳал этилмаётганлиги қаттиқ танқид қилинган эди. Шаҳар ва район ижроия комитетлари пленумда билдирилган жиддий танқидий фикр-мулоҳазалар устида чуқур ўйлаб кўрмаяптилар. Бу эса сўз ва иш бирлигига путур етказмоқда.

Райкомнинг шу йил ўтказилган XV ва XVI пленумлари ва партия-хўжалик активи йиғилишида 60 та танқидий фикр-мулоҳазалар билдирилганди. Бу сайлаб қўйилган активнинг фаоллигидан далолат, албатта. Лекин ана шу фикр-мулоҳаза ва таклифларнинг фақат 9 тасигина жорий этилганлиги ижро интизоми бўшлигини тасдиқлайди. Сирасини айтганда район ишлаб чиқаришини, социал-иқтисодий ривожлантиришни жадаллаштиришга доир қарорлар, белгиланган тадбирлар қоғозда қолиб кетяпти.

— Кейинги пайтларда қуйидан бўлаётган танқидий фикр ва мулоҳазалар, таклифлар сони ошиб бораётганлиги қайта қуриш даврида барча фикрлар эркин айтиладиган ва ҳисобга олинадиган вазият вужудга келганлигидадир,— дейди район партия комитетининг биринчи секретари К. Амиров. — Тўғри, уларнинг ҳаммасини ҳам ҳал этишнинг иложи бўлмаяпти. Бунга айрим партия ташкилотлари, совет ва хўжалик органлари раҳбарлари янгича фикрлашга, ўз иш усули ва услубларини янгилашга ҳаракат қилмаётганликлари сабаб бўлмоқда.

Камчиликларни инкор этмаслик, партиявий принципиалликни унутмаслик яхши, албатта. Ана шундай иш тутгандагина қайта қуриш ва янгиланиш ҳаётимизга кўпроқ мазмун, жўшқинлик киритади. Бунинг учун эса аввало ҳар бир ишда коллегиалликни, ижро интизомини, танқид ва ўз-ўзини танқидни тўла жорий этиш зарур. Китоб район партия комитети ўз фаолиятида ана шунга эришиш учун зўр бериши керак.

М. КАРОМОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

• АДАБИЁТ ВА САНЪАТ ОЛАМИДА

• Янги шеърлар

Сонетлар

Барот БОЙҚОБИЛОВ.

Дўстимиз кам бизнинг, душманимиз кўп,
Доимо аксини айтамиз нечун!
Зўр келса, сўздан ҳам қайтамиз нечун!
Гоҳида рост сўздан ёлғонимиз кўп.

Юртимиз бир бизнинг, масканимиз кўп,
Қай ўлкага борсанг ўз уйинг бугун.
Ҳар қалбдан қалбингга тушар бир учқун,
Чўғимиз бир бизнинг, гулханимиз кўп.

Шаклу шамойилда эмасмиз ўхшаш,
Ирқимиз, урфимиз, тилимиз ўзга.
Аммо, дилимиз бир — жонимиз туташ.

Бир маслак, бир мақсад —
йўлчидир бизга,
Эркли қалбимизда яшар бир қуёш —
Бу — Ленин, ғояси зиёдир кўзга!

* * *

Қўй, ошна, койима, одамлар ҳали
Оқибатсиз эмас сен ўйлагандек.
Садоқатсиз эмас сен сўйлагандек,
Дил эрир, кўзингга боққан маҳали.

Элга баҳо берма ўзинг туфайли,
Мурувватсиз эмас сен ўйлагандек,
Меҳрсиз ҳам эмас сен куйлагандек,
Гина-кудуратни қўйиб тур ҳали.

Олдин ўзингга боқ, сўнгра ўзгага,
Элга мос келмайди аршининг сенинг,
Дарё суви сиғмас, ахир, кўзага.

Меҳру оқибатли одамлар минг-минг.
Дилингдан жой берма андуҳ бўзага.
Юзга кўрк бермасди хунук бўлса менг!

* * *

Эл меҳрига ювгил бўлса гуноҳинг,
У, тиниқ дарёдир ҳам сувлари пок.
Ҳаёт боғи гўзал, орзулари пок.
Эл билан узоқни кўрар нигоҳинг.

Эл бўлсин паноҳинг, зоти илоҳинг,
У, тиниқ дарёдир ҳам сувлари пок.
Сўзини тинглайди замину афлок,
Эл билан таралмас дилингдан оҳинг.

Элдан айрилганни, дерлар, бўри ер,
Бўлмайин десанг гар бўриларга ем,
Элни осмон сана, ўзингни бил ер.

Эл меҳри минг дардга бўла олур эм,
Элдош бўл, эл ўғли — мард ва баҳодир,
Бўлмайсан бўрию аждаҳога ем.

Октябрь

Нон ёпиб, увоққа зор ўтди аёл,
Дон экиб, тўймади ўзи деҳқон ҳам.
Бўзчига белвоқ йўқ, ўрин-тўш хаёл
Камбағал кўксига уя қурди ғам.

Оҳ, шўрлик қизларнинг сочин қилиб дор
Армонга ўзларин қўйдилар осиб.
Нур кўриш ҳуқуқин қилдилар бекор,
Булутни ой узра қўйдилар тўсиб.

Алп қомат баҳодир кучидан йиллар
Туғанмас бойликни олдилар сўриб.
Етимнинг ҳолига замона йиғлар:
«Тарих ғилдирагин бўлармн бурибI!»

«Ҳа!» дея жаранглар вулқондай хитоб
Жилмайиб халқига боқар бир сиймо:
«Курашлар... курашлар... сўнг
нурли офтоб
Тафтидан покланар чириган дунё».

Доҳийнинг сўзларин байроқ қилди халқ,
Партия этагин ушлади маҳкам.
Нон бўлиб, жон бўлиб шошди ҳуқуқ-ҳақ
Ҳақиқат дарёдай тошди чинакам

Аёл кулгусидан ўт олди чиммат
Йигит қудрати-ла topолди қадр.
Барчанинг бахтини тўкис ва бекам
Тенг қилиб яратди шонли ОКТЯБРЬ.

Ишонч

Бизнинг сафларда ҳам топилади рост,
Дейишди пули кўп, кўкрак керганлар.
Яхшиям ҳаётда бор ўтли қасос
Ишончга сазовор меҳнат қилганлар.
Суянчга ишониб юк ортган қанча
Суянчи қуласа аросатда ул.
Ишончни тоғим деб суянган қанча,
Шуларнинг йўлига экмоқ керак гул.
Менинг ҳам ишонган тоғларим бисёр
Қувончу ғамимни кўргувчи баҳам
Буларнинг ичида энг юксаги бор:
Бу — халқим, Ватаним, собит партиям!

Мавлуда АВАЗОВА.

Орол тақдири — одамлар тақдири

«Орол-88» илмий-публицистик экспедицияси қатнашчилари Туркманистон пойтахти — Ашхободдан Ғарбий районларга жўнаб кетдилар. Экспедициядан мақсад — жамоатчилик эътиборини континентал денгиз муаммоларига жалб этишдан иборат. Экспедиция қатнашчилари бу ерда, Қорақум каналининг тўртинчи навбати қуриб битказилаётган жойда Амударё суви сифатини, дарё сувининг ишлаб чиқариш ва маиший эҳтиёжларга сарфланишини тадқиқ этадилар.

Маълумки, Қорақум каналидан фойдаланиш туфайли республикада суғориладиган майдонлар деярли икки баравар кўпайди ва бугунги кунда бир миллион гектардан ортиқ майдонни ташкил этмоқда. Бироқ республиканинг асосий қишлоқ хўжалик экини бўлган пахтани суғоришга берилаётган сув ҳам анча кўп нобуд бўлмоқда. «Орол-88» экспедициясининг аъзолари таклиф этаётган асосий чора-тарбирлар орасида сувдан фойдаланиш интизомини мустаҳкамлаш, пахта ва шоли майдонларини аста-секин камайтириш, яқин йилларда янги ерларни ўзлаштиришдан воз кечиш масалалари бор.

Е. ОСИПОВ.
ТАСС мухбири.

КИТОБ ЖАВОНИНГИЗГА

«Медицина» нашриёти қуйидаги китобларни ўзбек тилида нашр этди:

Авторлар коллективи. Болаларда ревматизмнинг олдини олиш. 16-бет. Баҳоси 5 тийин.

Рисолада ревматизмнинг ривожланиш сабаблари, бу касалликнинг болаларда кечиш хусусиятлари, уни даволаш йўллари баён этилади.

Х. Мирзаева, А. Эргашев. «Никоҳ ва оила» консультацияси. 16 бет. Баҳоси 5 тийин.

Китобчада оила қураётган ёш келин-куёвга фойдали маслаҳатлар, берилиши мумкин бўлган медицина ёрдамлари тўғрисида гап боради.

Аския завқи. А. ЗУФАРОВ фотоси.

• Иҷодиёт ва имконият

МУЗИКА — МУҲИМ МАДАНИЯТ

Инсон куй, қўшиқсиз, музикасиз яшай олмайди. Бу неча йиллар, асрлардирки, ҳаёт синовидан ўтган барқарор ҳақиқат. Биз, санъат кишилари шу ҳақда ўйлаганимизда кўз олдимизга саноат корхоналарида, бепоён далаларда, илмий лабораторияларда, ижодхоналарда бир-биридан салмоқли ғалабаларни қўлга киритаётган илғор замондошларимиз келади. Шунда ҳеч иккиланмасдан ана шу ютуқларда санъат аҳлининг ҳам ўзига хос ҳиссаси бор, деб қўямиз. Ҳозирги инқилобий ўзгаришлар, қайта қуриш даврида ана шу кўмакнинг янада салмоқли бўлиши учун интиляпмиз. Аммо, бошқа санъатларда бўлгани каби, музика маданиятимизда ҳам талай камчиликлар, ҳал этилиши керак бўлган муаммолар бор. Буни ҳеч қачон яширмаймиз.

Энг аввало, музика санъатини пропаганда қилишдаги чалкашликлар, ноаниқликлар, биртарафламаликлар, бу борада аниқ система йўқлиги ҳаммани ташвишга солиб келмоқда. Масалан, ўтган 10—15 йиллар давомида давлат ва жамоатчилик томонидан бошқариб бўлмайдиган, репертуарлари жуда ҳам саёз ва ижрочилик савиялари паст бўлган саёқ отарчи хонанда, созанда, раққосалар, турли-туман енгилтак электро-гитарачилар ва «рок-музика», деб аталувчи эстрада ансамбллари ҳаддан ортиқ кўпайиб кетди. Булар замонавий миллий музика маданиятимизнинг ривожланишига катта путур етказмоқда, халқимиз бой мусиқий меросининг бадиий оқимларини турли омухталар билан чалғитиб, ёш авлодларимизни кўп йиллар давомида шаклланган мусиқий меросимиздан ва ўзбек композиторларининг ижодиётидан узоқлаштирмоқдалар.

Музика санъатини пропаганда қилувчи давлат концерт ташкилотлари, профессионал бадиий коллективлар, ҳаваскорлик тўгаракларининг раҳбарлари, Ўзбекистон Телевидение ва радиоэшиттириш давлат комитети ва санъатни бошқарувчи идоралар музика ва у билан боғлиқ давр талабларига эътиборсизлик билан қарамоқдалар. Натижада концерт программаларида, эфирда ғоявий-бадиий савияси паст қўшиқлар, лапарлар, яллалар ва чолғу музика асарлари ижро этилмоқда.

Музика ўргатиш, мусиқий тарбияни ҳам талабга жавоб беради, деб айтолмаймиз. Ўрта мактабларда ва ҳунар-таълим ўқув юртларида музика машғулоти, дарси яхши йўлга қўйилмаган. Ҳозиргача қўлланиб келаётган музика ўқув программаси ва белгиланган дарс соати жуда кам ва талабга жавоб бермайди. Бу соҳада турли системалар ишлаб чиқилган, лекин текширув шуни кўрсатдики, уларни қўллашни ўқитувчилар (айниқса, ўзбек тилидаги дарсларда) билмайдилар. Мактабларда музикадан дарс бера оладиган юқори малакали ўқитувчилар жуда оз. Пединститутлар қошидаги музика факультетларининг иши ҳам қониқарли эмас. Жуда кўп мактабларда музика машғулоти ва дарс ўтказиладиган махсус кабинетлар йўқ, керакли чолғу асбоблари, музика дарсликлари, ноталар умуман етишмайди, айримлари мутлақо йўқ. Хуллас, Ўзбекистоннинг умумтаълим мактабларидаги мусиқий-эстетик тарбия бошқа қардош республикаларда бўлганидек юқори савияда эмас.

Бу муаммоларни ҳал этиш учун нима қилиш керак дегани ҳақли савол туғилиши табиий. Бизнингча, энг аввало музика ўқитувчиларини аттестациядан ўтказиш, ўқиш программаларини қайта кўриб чиқиб, дарс соатларини кўпайтириш, музика факультетларининг ишларини яхши йўлга қўйиш лозим. Иккинчидан, республика, область, шаҳар ва район партия, совет ташкилотларида, маорифда ишловчи раҳбарлар бу муаммоларга жиддийроқ қарашлари зарур.

Республикамизда мавжуд музикали драма ва комедия театрларининг узоқ йиллардан бери ечилмаган, ошиб-тошиб ётган муаммолари бизни ташвишга солиб келмоқда. Ҳозиргача бундай театрларнинг асосий ихтисоси (яъни, профили) ноаниқдир. Бу театрлар музикали драма ва комедия театри деб аталади. Лекин Бутуниттифоқ маданият министрлигининг, Ўзбекистон маданият министрлигининг, қарорларида, молиявий ҳужжатларда Россиядаги музикали драма театрлари қаторига киритилади. Миллий театрнинг махсус тузилиши хусусиятлари назарда тутилмаган. Шу сабабли область театрларимизнинг молиявий штат тузилиши талабга жавоб бермайди. Ҳақиқатда эса, мустақил музикали театрнинг штатида турли овозли солист-ашулачи артистлар труппасидан ташқари: 24 кишидан иборат кўп овозли хор коллективи, 24 кишидан иборат балет труппаси ва 35 кишидан иборат кичик симфоник оркестр бўлиши лозим. Лекин булар бизнинг театрларда йўқ. Шунинг учун область театрларининг профили ё у ёқли, ё бу ёқли эмас.

1975—1978 ва 1979 йилларда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети область театрларининг аҳволи, ижодий фаолияти ва репертуар сиёсатини тузатиш тўғрисида махсус қарорлар қабул қилган эди. Лекин бу қарорларни бажариш ярим йўлда қолиб кетди. Яъни, партия ва ҳукуматимиз ғамхўрлигига муносиб фаолият кўрсатилмади. Чиройли ва ҳашаматли театр бинолари қурилса-да, асосий ижодий фаолиятларда ўзгаришлар бўлмади. Театрларнинг фаолиятлари тўғрисида ҳар йили турли ижодий мунозаралар, конференциялар ўтказилди, матбуотда кўплаб мақолалар эълон қилинди. Лекин барибир театрларнинг аҳволи ҳозирга қадар ночор бўлиб қолмоқда.

Республикамиз музика санъатининг йирик маскани А. Навоий номидаги Давлат академик Катта опера ва балет театрининг ҳозирги фаолиятини ҳам давр талаблари даражасида, деб бўлмайди. Музика жамоатчилигининг ташвишида жон бор. Театр репертуари Европа, рус классик, қардош республика композиторларининг опера ва балет асарлари қаторида ўзбек композиторларининг асарлари билан ҳам изчил бойитилган эди. Афсуски, кейинги йилларда бу анъана деярли давом этмаяпти. Маълумки, иттифоқдош республикалар опера ва балет театрларининг асосий вазифалари миллий опера ва балет санъатларини ривожлантиришдадир. Бу асосий вазифани театр маъмурияти негадир унутиб қўйганга ўхшайди.

Ўзбек опера санъатининг аҳволи ҳақидаги ташвишимиз боисини исботлаш учун конкрет фактларга мурожаат қилайлик. Масалан, кейинги 10 йил (1975—1985) давомида фақат композитор Икром Акбаровнинг «Суғд қоплони» (1975 й.), С. Варeласнинг болалар учун рус тилида ёзилган «Оловиддиннинг сеҳрли чироғи» (1978 й), Б. Бровциннинг «Даҳшатли кунлар» (1983 й) опералари саҳна юзини кўрди, холос. (Охирги опера мазмуни ва бадиий савияси саёз бўлганлиги сабабли тез орада саҳнадан тушиб кетди). Бундай аҳволда томошабинни қизиқтириб бўладими? Нима учун бундай аҳвол театр раҳбарларини ташвишга солмади? Нима учун ҳар йили театрларнинг репертуарини планлаштиришда бу муаммонинг олдини олиш учун театр раҳбарлари ва Ўзбекистон Маданият министрлигининг репертуар коллегияси бош қотирмади? Бу масала муҳокама қилинганда театрнинг бадиий раҳбарлари 40—60 йилларда яратилган операларнинг айримларини қайтадан қўйганликларини пеш қилдилар. Жон куйдириб, ташаббускорлик кўрсатиб, миллий композиторлар ва драматурглар билан ишлаш тўғрисида ўйламаяптилар. Уларнинг фикрича, композиторлар, агар керак бўлса, ўзлари ўз асарларини театрга олиб келишлари лозим эмиш. Ҳай, уларнинг фикрича бўлсин ҳам дейлик. Яна савол туғилади: атоқли композитор, Ўзбекистон ССР халқ артисти М. Бурхоновнинг янги «Алишер Навоий» (1987 й.) операсини театр раҳбарлари нега совуққонлик билан кутиб олдилар? Музика жамоатчилиги бу опера қачон саҳна юзини кўрар экан, деб интиқлик билан қараб турибди. Композитор М. Бафоевнинг «Умар Хайём» операси навбат кутишда давом этмоқда.

Шуниси қизиқки, нима учун опера ва балет театрига томошабин қатнамайди, нима учун ўзбек композиторлари опера асарларини кам ёзишади, деган саволларни мунтазам эшитамиз. Ахир, Катта театр раҳбарларининг ўзбек опералариga бўлган муносабатлари шундай бўлса, қайси композитор опера ёзишга журъат қилсин. Ўйлаймизки, А. Навоий номли опера ва балет театрининг раҳбарлари, ижодий коллективи танқиддан тўғри хулоса чиқарадилар. Бу қайта қуриш даврининг талабидир.

Композиторлар союзимизнинг ҳаётида ҳам ижодий ютуқлар билан бир қаторда камчиликлар, ечилмаган муаммолар бор. Союзимизнинг 1987 йилнинг декабрь ойида ўтган IX съездида ютуқлар таъкидланган ҳолда, музика маданиятидаги, композитор ва музикашунослар ижодиётларидаги, айрим союз аъзоларининг шахсий ишларидаги камчилик ва нуқсонлар конкрет айтиб ўтилган эди.

Лекин композиторларимиз ижодида ҳамон камчиликлар мавжуд. Масалан, улар ранг-баранг жанрларда басталанган асарларида мусиқий ёзиш техника услубига катта аҳамият берадиларда, бадиийликка, шаклга унчалик эътибор қилмайдилар. Тез ва шошма-шошарлик билан ёзилган, қиёмига етмаган мусиқий асарлар тобора кўпаймоқда. Айниқса, бу 70-80 йилларда консерваторияни битириб чиққан ёш ижодкорларнинг ишларида яққол сезилади. Бу ёш композиторларнинг замонавий «авангард» музика техника услубларини кўр-кўрона ишлатиб, миллий, оммабоп асарлар ярата олмаганликлари бизни янада ташвишлантиради.

Бугунги кунда композиторларимиз ижодиётидаги энг катта камчилик қўшиқчилик санъати билан боғлиқ. Қўшиқ жанрида албатта турли мавзуда асарлар пайдо бўлмоқда, лекин дилга ором берадиган, қалбларни тўлқинлантирадиган, юракни «жиз» эттирадиган, яхлит мелодиялик қўшиқлар камдан-кам яратиляпти. Бу соҳада, айниқса, ёш композиторларнинг изланишлари бизни қониқтирмайди. Тошкент консерваториясининг махсус факультетини битириб чиққан ёшлар қўшиқ жанрида ва овозли-вокал музика жанрларида жуда ҳам кам ижод қилишмоқда. Улар фақат симфоник музика жанрида асар басталашга интиладилар.

Ҳозиргача ҳамманинг дилида, тилида ва қулоғида бўлган машҳур қўшиқлар 50—60 йилларда Т. Содиқов, М. Бурхонов, С. Юдаков, М. Левиев, И. Акбаров, Д. Зокиров, Ҳ. Раҳимов, Ш. Рамазонов, А. Муҳамедов, Ф. Назаров, С. Бобоев, Х. Изомов каби композиторлар томонидан ижод этилган ва маданий, маънавий ҳаётимизга кириб келган эди. Уларнинг эстафетасини М. Юсупов, С. Ҳайитбоев, Э. Солихов, Ш. Шоймардонова, Д. Саидаминова каби композиторлар олишди. Негадир, санъатга 70-80 йилларда кириб келган ёш композиторлар бу анъанани давом эттирмаётирлар. Шу эътиборсизлик ва пассивлик натижасида нопрофессионал, бадиий савияси паст, пойинтар-сойинтар, «ўлдим-куйдим»дан иборат «муҳаббат қўшиқлари» кўпайиб боряпти. Музика танқидчилигимиз эса бунга эътибор бермаяпти.

Биз мусиқий маданиятимиздаги айрим муаммоларга назар ташлаб ўтдик, холос. Ҳали ечилмаган, бизни ташвишга солиб келаётган масалалар жуда кўп. Уларни албаттта ҳал этишимиз шарт. Негаки, ҳозир, XX асрнинг охирида, фан ва техниканинг революцион тараққиёти ва қайта қуриш даврида адабиёт ва санъатнинг аҳамияти янада ошиб бормоқда. Негаки, инсониятнинг тақдири фақат социал-иқтисодий ўзгаришга, керакли техникалар билан таъминланишига эмас, маънавияти, руҳи, онги, ахлоқининг бойишига ҳам боғлиқдир. Бундай бойишда музика санъати ҳам жуда катта роль ўйнайди ва давр даъватига мукаммал жавоб бера олади.

А. ЖАББОРОВ,
Ўзбекистон Композиторлар союзи правлениеси раиси.

• Тинглаf, томоша қилинг

22 ОКТЯБРЬ, ШАНБА

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

МТ-I. 7.00 — «120 минут». 9.05 — Нега ва нима учун? 9.35 — Халқ чолғулари садолари. 10.15 — Ҳамма учун ва ҳар бир киши учун. 10.50 — «Қадрдонларим, жигарбандларим». Фильм-спектакль. 12.25 — СССР Министрлар Совети Президиумининг мажлисидан репортаж. 13.40 — Дунё воқеалари. 14.00— Қайта қуриш ва маданият. 15.00 — Социализм мамлакатларида. 15.30 — Ҳайвонот оламида. 16.30 — «Фидойи шахслар». 17.10 — Халқаро программа. 18.10 — «Атака». Бадиий фильм. 19.40 — Мультфильм. 19.50 — Одессада бўлиб ўтган оммавий жанрлар I Бутуниттифоқ кинофестивали ҳақида. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — Футбол. «Спартак» — «Динамо» СК. 23.55 — Ярим тунгача ва ярим тундан сўнг.

МТ-II. 8.30 — Гимнастика. 8.45 — Истиқбол. 9.35 — Здоровье. 10.20 — Қайта қуриш ва ҳуқуқ. 10.35 — Тараққиёт, ахборот, реклама. 11.20 — Альтернатива. 12.20 — Фалсафий суҳбатлар. 13.20 — «Ўтирувдим ғамсиз...». Бадиий фильм. 14.25 — Ғолиблар. 15.40 — Мультфильм. 15.50 — Ҳаракат хавфсизлиги учун. 15.55 — Хоккей. ИСКРА — «Динамо» (М). 18.15 — «Баризилия овози». 18.50 — Ҳужжатли фильмлар. 19.20 — Масхарабозлар дуэти. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 — Реклама. 20.50— Бизнинг мерос. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.10 — «Дэспот Водэ». Спектакль. 00.55 — Янгиликлар.

УзТВ-I. 9.00 — «Ассалому алайкум». 10.00 — Шанба экрани. 11.00 — Ҳовлимиздаги стадион. 11.30 — «Азиз онажон». Бадиий фильм. 13.00 — Китоб дўстлари. 13.40 — Озиқ-овқат программаси амалда. 14.10 — Фильм-концерт. 14.40— Йўл ҳаракати хавфсизлиги учун. 18.05 — Болалар учун фильм. 18.30 — Колокольчик. 19.00 — Мактаб ислоҳоти — ҳаётга! 19.30 — «Эшмат—фаришта». Бадиий фильм. 20.00— Ахборот. 20.20 — Шеърий дафтар сатрлари. 20.30 — Ахборот. 20.50— Хат ва ҳаёт. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — Дала меҳнаткашлари учун кечки музикали программа. 23.25 — Телефильм.

УзТВ-II. Душанба. 18.05 — Болалар учун концерт. 18.45— Жаҳон бир ҳафта ичида. 19.00 — Новости. 19.20— Муаммолар ва ечимлар. 19.45 — Телефильм. 20.00 — Ахборот. 20.25 —«Гулшани адаб». 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — Жамиятда шахс. 23.15 — Фильм-концерт.

РАДИО

Биринчи программа. 8.30 — Ўзбек халқ қўшиқлари. 9.30 — Танишинг: янги овозлар. 10.15 — Гулшан. 11.30 — Ёшлик. 12.10 — Строитель Узбекистана. 12.30 — Шу куннинг қўшиқлари. 12.50 — Шеърий лаҳзалар. 13.00 — Ўзбекистон чорвадори. 13.30 — Хатларингизни ўқиб. 14.00 — Қишлоқ хўжалик ходимлари учун эшиттириш. 15.30 — Ю. Сотник. «Вовка» Грушиннинг «Архимеди». Ҳикоялари асосида радиоинценировка. 16.00 — Ветеранлар сўзлайдилар ва ёзадилар. 17.00 — Ижодкор ёшлар клуби. 18.15 — Фан уфқлари. 18.30 — Ижодиёт оламида. 19.20 — Ёшлик. 19.50 — Халқаро кундалик. 21.10 — Шанба оқшомида. 22.45 — Тожикистон халқ артисти Ж. Набиев куйлайди. 23.00 — Оқшом тўлқинларида.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТОШКЕНТ ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИ ИНСТИТУТИ
1988-1989 ўқув йили учун
КУНДУЗГИ ТАЙЁЛОВ БЎЛИМИГА

ТИНГЛОВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Тайёрлов бўлимига ўрта маълумотли, ҳамда икки йил амалий иш стажига эга, халқ хўжалигининг барча тармоқларига мансуб бўлган илғор ишчилар, колхозчилар ва СССР Қуролли Кучлари сафларидан запасга бўшатилганлар, корхоналар, агросаноат бирлашмалари, колхозлар, совхозлар ва ҳарбий қисмларнинг қўмондонликлари берган йўлланмага мувофиқ қабул қилинади.

Ўқишга юборилган колхозчилар, шу колхозда белгиланган меҳнат минимумини бажарган бўлишлари лозим. Савдо ва умумий овқатланиш корхоналарининг ишчилари (сотувчилар, ошпазлар, контролёрлар, кассирлар, қандолатчилар) шунингдек, ҳисоб-китоб ва назорат билан машғул бўлган ходимлар), бош бухгалтерлар ва уларнинг ўринбосарлари, бухгалтерия ва контроль-ревизия химзат бўлимларининг бошлиқлари ва уларнинг ўринбосарлари, ҳисоб-китоб группаларининг раҳбарлари, катта бухгалтер-экспертлар, экономистлар, бухгалтер-ревизорлар, бухгалтер-экспертлар, катта ҳисобчилар, катта кассирлар, ҳисобчилар, кассирлар, ҳисобчи-кассирлар, калькуляторчилар, табелчилар, таксировкачилар, учетчилар, бош назоратчи-ревизорлар ва уларнинг ўринбосарлари, катта контролёр-ревизорлар, контролёр-ревизорлар, катта ревизорлар, ревизорлар, катта ревизор-инспекторлар, ревизор-инспекторлар, ҳам камида икки йил иш стажига эга бўлишлари лозим.

Кирувчилар математика ва жамиятшуносликдан суҳбатдан ўтадилар.

Тингловчиларга 40 сўм стипендия тўланади.

Корхоналар томонидан ўқишга юборилганлар СССР Министрлар Советининг 1959 йил 18 декабрдаги 1099-номерли қарорига мувофиқ белгиланганидан 30 процент юқори бўлган (яъни 52 сўм), иш стажи 3 йилдан ортиқ бўлганлар 50 процент юқори (яъни 60 сўм) ишлаб чиқариш стипендияси оладилар. Ишлаб чиқариш стипендиатлари ўқишга биринчи навбатда қабул қилиниш ҳуқуқидан фойдаланадилар.

Тайёрлов бўлимини муваффиқиятли тамомлаганлар институтнинг биринчи курсига конкурссиз қабул қилинадилар.

Тайёрлов бўлимига кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширадилар: ректор номига ариза, иш жойи ёки хизматни ўтаган жойидан йўлланма, ўрта маълумот ҳақида ҳужжат (асли), характеристика, 6 дона фотосурат (3x4 см,), медицина справкаси (086/У форма), меҳнат (колхозчи) дафтаридан кўчирма.

Ҳужжатлар 25 ноябргача қабул қилинади.

Суҳбат ва тингловчилар сафига қабул қилиш 26 ноябрдан 30 ноябргача ўтказилади.

ЎҚИШ 1 ДЕКАБРДАН БОШЛАНАДИ.

Ўқиш муддати — 8 ой.

ҲУЖЖАТЛАР ТОПШИРИШДА ИШДАН БЎШАМАСЛИК КЕРАК.

Ҳужжат топшириш пайтида паспорт, ҳарбий билет (рўйхатга олинганлик тўғрисида гувоҳнома), **меҳнат дафтарчаси** (кадрлар бўлимидан тилхат бериб вақтинча олиб келиш керак) **кўрсатилади.**

Справкалар учун қуйидаги адресга мурожаат қилинсин: Тошкент шаҳри, 63-алоқа бўлими, Олмазор кўчаси, 183-уй.

МАРКАЗИЙ «ПАХТАКОР» СТАДИОНИДА
25, 28 ОКТЯБРЬ СОАТ 18.00 ДА
СССР 51-ЧЕМПИОНАТИ УЧУН
«ПАХТАКОР» (Тошкент) — «ДАУГАВА» (Рига).
«ПАХТАКОР» (Тошкент) — АСК «КАРПАТИ» (Львов)
I-ЛИГА КОМАНДАЛАРИ ЎРТАСИДА

ФУТБОЛ

СПОРТ-БУЮМ ЛОТЕРЕЯСИ ЎЙНАЛАДИ. **Серияларнинг номерлари 054001 дан 055001 гача ва 056001 дан 057001 гача.**

КОЛЛЕКТИВ БЎЛИБ ТУШИШ УЧУН ЗАЯВКАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Билетларни ўз вақтда сотиб олинг.

Ўзбекистон ССР Маданият министрлиги коллегияси ва жамоат ташкилотлари ҳамда Ўзбекистон Театр арбоблари Союзи правлениеси Ўзбекистон ССР да хизмат кўрсатган маданият ходими, шахсий пенсионер **Ҳабибулла РАҲМОНОВнинг** вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

«Мухбир» — «Корреспондент» журналининг коллективи журналнинг бўлим мудири Д. Юсупжоновага онаси **Раҳбар Азизовна ЮСУПЖОНОВАнинг** вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон Телевидениеси коллективи болалар ва ўсмирлар учун кўрсатувлар бош редакциясининг муҳаррири А. Мирзамуҳамедовга онаси **Норбуви ЙЎЛДОШЕВАнинг** вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

• Спорт

ФУТБОЛ:

КУЧЛИЛАР БАҲСИ

Иккинчи лига командалари мамлакат чемпионатини якунлашди. Энди тўққизта зона ғолиблари ўртасида биринчи лигага ўтиш турнири ўтказилади. Командалар уч группага бўлинди. Еттинчи зонада муваффақият қозонган Фарғонанинг «Нефтяник» командаси «А» группасида куч синашадиган бўлди. Бу группага тўртинчи зонадан Омскнинг «Иртиш», бешинчи зонадан Кишиневнинг «Нистру» коллективлари киритилган. Фарғоналиклар 25 октябрда «Иртиш», 29 октябрда «Нистру» майдонларида куч синашиб, 5 ва 8 ноябрь кунлари мана шу коллективларни қабул қилишади. Группадаги учрашувлар 12 ноябрь куни «Иртиш» — «Нистру» ўйини билан якунланади.

РЕГБИ:

МАВҚЕИНИ САҚЛАБ

Тошкентнинг «Звезда» командаси ўтиш турнирини муваффақиятли ўтказиб, муддатидан илгари олий лигадаги мавқеини сақлаб қолди.

Регбичиларимиз сўнгги учрашувларни Харьковнинг ХТЗ (32: 16), Львовнинг «Сокол» (19:0) коллективлари билан ўтказиб, очколарини бойитдилар. Вакилларимиз қатори Тираснолнинг «Электромаш», Москванинг «Фили» командалари олий лигада қолишди. Пойтахт спартакчилари олий лигага йўлланма олдилар, Ленинграднинг «Электронмаш» коллективи олий лига билан хайрлашди.

Редактор Л. ҚАЮМОВ.

Р. — 11054. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. А. — 243. ИНДЕКС 64583. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12